V1 n4/5

دجهاد پلوشه

دافغانستان د اسلامی جمعیت د جنوب غربی ولایاتو میاشتنی خپرونه

څلورمه او پنځمه گڼه

د سرطان او اسد میاشت ۱۳۶۶ هـ ش

بسم الله الرحمن الرحيم

الله لا إله إلا هو الحي القيوم لا تأخذه سنة ولا نوم له ما

في السموت وما في الأرض من ذا الذي يشفع عنده إلا بإذنه

يعلم ما بين أيديهم وما خلفهم ولا يحيطون بشيء من علمه إلا بما شاء وسع

كرسيه السموت والأرض ولا يؤده حفظهما

وهو العلي العظيم

بسم الله الرحمن الرحیم

د جهاد پلوشه

د جنوب لویدیځو ولایاتو د مجاهدینو میاشتنۍ خپرونه

لومړی کال (څلورمه او پنځمه) ګڼه د ۱۳۶۶ (سرطان ـ اسد) میاشت

په دې ګڼه کې

	مضمون	لیکوال	مخ
(۱)	انقلاب او انقلابیون	« اداره »	
(۲)	زمونږ د اسلامی ...	ع ، قانع	
(۳)	استعمار او اخلاقی معیارونه	سورغر سلمان خیل	
(٤)	په یاد د امیر کشور سخن	دوکتور رمق شناس	
(۵)	د شاعر ویر	« نابلی »	
(٦)	خاطره	صالح محمد کلاخیل	
(۷)	تازیانهٔ بهرام	دوکتور سید مخدوم رهین	
(۸)	دری سبقه	اسدالله غضنفر	
(۹)	په پښتولنډیو کې ...	موسی محمد	
(۱۰)	پر سورغر بیا راته ...	ابو امان	
(۱۱)	کندهار د اور په لمبو کې	« اداره »	
(۱۲)	شعرونه : بولله ، ای زما ګرانه وطنه ! شبه ده ، که پوهیږې او...		

اِنقلاب او انقلابیون

د آرمان او هدف تر سیوري لاندې د تحول او بدلون له پاره خوځښت د یوه آرمانجن او متعهد انقلابي د ژوند تګلاره په ګوته کوي.

د امیر او تګلاره د ټولنیز حرکت په بېلا بېلو ډګرونو کې مشخص او ټاکلي خطونه انځوروي او د یوه مبارز عنصر د ژوند نصب العین رامنځ ته کوي چې د تاریخ له ستونزو څخه ډکې تول درنا په آرمان پسې اخلي او مخ په وړاندې ځي.

د نورو تر ژوند خپل ژوند ځارول، د بسیا او آرام — چاپېریال د موندلو او د خپلې ټولنې د نېکمرغه سباوون په هیله د خوځښت، حرکت او وړاندې تګ په جرم د جهالت او ښکېلاک تر ګوزارونو لاندې د ژوند تېرول، د زولنو د ماتولو په آرمان پخپلو پښو کې د زولنو شرنګول، د زنځیرونو د ماتولو په هیله ځان په زنځیرونو کې رانغښتل، د اسارت د تېغ د ټولبدو له پاره ځان د بند او زندان تورو خونو ته ور ټېل وهل، او بالاخره د یوه مقدس آرمان پر سر د ځانته سپېڅلي مرګ انتخابول، یعنې د خدای ج پر ځمکه باندې د الهي حاکمیت په خاطر سر ښندنه او د دغو لوجینو

حل اصلونو په وړاندې په مؤمن هم ډېره د مبارزې سنګر ته ور دانګل او . . .

همدا د یوه مبارز او مجاهد داوړ ده او نه ستړې کېدونکی خوځښت اساسي نصب العین رامنځ ته کوي .

هو! یو مؤمن عنصر چې په خپل ماحول او چاپېریال کې بې د یوه واحد څښتن له امر څخه پرته بل «ایزم»، نشي منلای ، د جهالت په وړاندې د دغسې نافرمانه اساس او بنسټ هماغه پوخ ایمان او پر الهي احکامو او اوامرو باندې له تزلزل نه منونکې عقیدې څخه سرچینه اخلي ، چې دغه کار د قدیمین نفسو او نواب زاده ګانو له وسې څخه وتلی کار دی.

هغوی چې د نازو او تنعم په غېږه او پسته بستره کې د لذت او عیش په خوبونو روږدي دي ، چېرته هم د یوه اجتماعي آرمان له پاره د اغزنو او مارکوټنو سنګرو غېږې ته ځان نشي ور غورځولای.

هغوی چې کلونه ـ کلونه یې دین ، اسلام ، عقیده او ایمان یوازې د خپلې خېټې د مړېښت له پاره د مسلمانانو د ځنډ دکولو د وسیلې په توګه استعمال کړی دی ، نن چېرې هم حقیقي او خالص ونه پېژنونکی اسلام د انسان او بشر د ژغورنې د لارې په مبارزه کې د اصل قانونیت او اصولیت په توګه نشي قبلولای.

هو! همداسې ده!

مونږ چېرې هم و نه لیدل چې د نوابانو، سرمایدارانو، خانانو-

بابيانو، بيګانو او ملکانو ناولي او ورېښمين نفسه بچيان له موږ سره د اسلام او اسلامي آرمان په نوم په وينو او خاورو کې — ورغښتل، او يا خولې ترلګېږ. په دې ستر غم کې راسره شريک شول. بلکې د دې پر عکس د د ښمن په لمن کې پر بوتل او يا يې د افغانستان له خاورې څخه د باندې د بېوزلو، رټلو او تلسيو مؤمنو افغانانو په مظلومو او مقدسو وينو تجارت شروع کړې دی.

او اوس خو خبره دې ځای ته رسېدلې ده چې د واشنګټن او روم په ماڼيو او پارکونو کې ناست شهزادګان زموږ د برخليک (سرنوشت) د ټاکلو حق هم ځان ته ورکوي، او په وقاحت او بې شرمۍ سره دعوه کوي چې بې له موږ نه کېږي.

ما يوه ورځ له يوه داسې ناملي څخه چې ځان د لوړې طبقې د يوې او چتې کورنۍ غړی بولي، پر د غو ګنهګارو غوږونو واورېدل چې:

«د ابې عقلان دي چې جنګېږي، په وروستۍ فيصله دوی څه پوهېږي، هغه بيا زموږ کار دی.»

او همدغه بې هدفه او بې آرمانه عناصر دي چې د يو نيم- مليون افغانانو له قاتلانو سره يې د بې ننګه سازش له پاره يې د يوې شرمناکې فيصلې په نيت منځي راانغاړلې دي، کله په واشنګټن کې جلاوطنه مؤقت حکومت جوړوي او کله هم په ډېر وقاحت سره ځان ته دا حق ورکوي چې په ټينو کې ځانونه—

د افغانستان د مؤمن او مجاهد ملت نمايندګان معرفي کړي،
او د ملت له قاتلانو سره د خبرو پر مېز کښېني.

خو اوس هغه وخت تېر شوی دی چې د خان او بيګ، سردار
او نواب په حکم به هرڅه کېدل، او پاچهانو به داوو وليا ښو
مرتبې درلودې. بلکه اوس بل وخت دی، ټول يک او سګر له هغه
چا سره دی چې درنځ او کړاو له معبرڅخه يې د تېر بدلو قصد کړی
او هرڅه د خپل ايمان او خپل اسلامي آرمان له پاره غواړي.

انقلاب د هغه چا له خوا پيل شوی او د هغوی په وينو پاللی شوی
چې د مبارزې د شروع نقطه يې د « مړ دې وی ظاهرشاه ! » له
چيغې پوره شوې او د او سنکو او وينو معبرونه يې پرې کړي دي.

د دې جهاد او ستر اسلامي خوځښت فيصله له هغه چا سره
ده چې د دې جهاد تر سيوري لاندې يې په شعوري توګه د طاغوت او
د طاغوت د منا ديانو پر ضد مقدسه مجاهده د « الله اکبر »
په چيغه پيل کړی او د و رستی منزل تر سرحده به يې د خپلو
وينو په بيه مخ په وړاندې بيايي.

زموږ مؤمن کليوال متل لري چې وايي : « که حرخوا ته ځې
- « ابا زو » له به راځي ! » که دلو يديځ او ختيځ د استخباراتي
شبکو چا کران او شعبده بازان هرڅومره د منترو او جنتر هنرته
رنګ او روغن ورکړي، خو اخر به حق قبلوي او مني به يې.
يعني د مجاهد په کور کې، د مجاهد په لاس د مجاهد د سرنوشت ټاکلو
حق ؛ ځکه چې د اجهاد او انقلاب د هما غو انقلابيونو او مجاهدينو دی چې

د خپلو وینو په تیلو یې لس کاله د هغه مشال روڼ ساتلی دی او طوفانو نه یې نه دي پرېښي چې د سپیلو پهانګو لاکې د هغه رڼا پټه کړي.

انقلاب د انقلابیو نوی دی!
انقلاب د انقلابیو د آرمانونو معراج دی!
انقلاب د انقلابیو د ژوند ناموس دی!
او انقلاب د انقلابیو مسلک دی!

مومن ایمان لري چې حق د حقدار دی او د سباوون مسکا به د هغه چاشونډې په خنداسره پرانیزي چې د رڼا په آرمان یې د تیاره تور پېراوونه په لوی زړه، لویه حوصله او لوی تکل پرېکړي دي.

د تیاره منزلونه به د نور په لوري پرې کوو!
حق په زور اخیستل کیږي، نه په زاریو!

جنګ د تجاوز محصول دی، تر څو چې تجاوزوي د شپې خادر به هم خپروي او مومن به د رڼا په تکل روان یو!!!

زموږ د اسلامي جهاد پر ضد د پروپاګندونو نوې څپې

د پاکستان د لاهور له ښار څخه په خپرېدونکي ورځپاڼه «جنګ» کې د دغه هېواد يو کين لاسی لېکوال سناتور کوثر نيازي پوښتنه کړې ده چې :

«که په افغانستان کې د کمونستي تجاوز پر ضد د افغانانو پاڅون جهاد وي او د جهاد درجه لري، نو بيا ولې امريکايي امپرياليزم چې د صهيونيزم سرپرستي کوي او له اسلام او مسلمانانو سره د دښمنۍ د جبهې په لومړۍ کرښه کې ځای لري، د دغه جهاد ترشا ولاړ دي او ملاتړ يې کوي؟»

لومړی خو سناتور صاحب دا نشي ثابتولای چې امريکايي امپرياليزم د افغانستان د اسلامي جهاد خواخوږی او ملاتړ دی. څومره ګوزارونه چې د دې جهاد له پيل څخه تر اوسه پورې روسانو د افغانستان پر جهاد او جهادي غورځنګ کړي دي، له هغو څخه وژونکي ګوزارونه امريکايي منافق استعمار زموږ د جهاد پر وجود د مرحواله کړي دي.

دلته زمونږ دا پوښتنه محترم سناتور صاحب ته متوجه کیږي
چې: روسي سوسیال امپریالیزم چې د اسرائیلو په تشکیل او زیږیدنه کې یې تر امریکایانو هم فعال رول درلوده او لري یې، ولې د فلسطینیانو حمایت او ملاتړ کوي؟ همدا اوس اوس د تل ابیب او مسکو تر منځ موافقه شوې ده، چې د دواړو هیوادونو تر منځ دې سفارتي او ډیپلوماتیکي اړیکې یو ځل بیا ټینګې شي. نو بیا ولې روسي وینې تویونکي جلادان په ظاهره توګه د فلسطینیانو تر شا ولاړ دي.

ښکاره او په ډاګه ویلې خبره ده چې روسان د یوه آزاد فلسطین د موجودیت خواخوږي نه دي، بلکه د روسانو ګټه یوازې او یوازې په دې کې ده چې په منطقه کې د فلسطینیانو د ټوپک ماشه د امریکایي هدفونو پرضد او د امریکا د ګټو په خلاف راښکل کیږي.

د فلسطین د خلکو غورځنګ په سیمه او منطقه کې یو امریکایي ضد غورځنګ دی، له همدې کبله که په منطقه کې امریکایان یو قدم هم په شا ولاړ شي د مسکو ګټه پکې نغښتې ده.

همدارنګه امریکایي استعمار هم نه غواړي چې د ماسکو د نفوذ ساحه دې په آسیا کې د هند تر سمندره پورې وغځیږي.

په افغانستان کې چې اوس د مؤمنو او باتورو افغانانو په شهامت او غیرت سره کومه ستره او له معجزو ډکه جهاد روان دی او جریان لري، د دې جهاد تر ټولو غوره او ښکاره اړخ -

له بهرنۍ تسلط څخه د افغانستان د خاورې آزادول او هلته د یوه
اسلامي حکومت د تشکیل بنیادي غوښتنه ده، چې د دې مؤمن
امت د فرد - فرد ارزو او آرمان دی او د همدې آرمان له پاره
د اسلامي جذبې پر بنسټ په شهامت سره ټول اولس او ملت جنګیږي
د افغانانو همدغه ایماني قوت دی چې نن یې د نړۍ تر ټولو ستر
جنګي ماشین د سقوط تر درجې پورې رسولی دی.

اوس د افغانانو دا مقدس جهاد دې پړاو ته رسېدلی دی
چې د جهاد په پیل کې روسي استعمار د مجاهدینو موجودیت نه قبولولو
له نن څخه اته کاله وړاندې پردو دا مجاهدین د لوټمارو، نړخپیدو
مړیانو او نورو ... په نومونو یادول، خو نن یې د افغانستان د انقلاب!!؟
د سیاسي اپوزیشن په نوم سره یادوي! یعنې د سیاسي مخالف قوت په نوم
او نن همدغو مجاهدینو ته د ملي روغې جوړې، د ناوړې غزول-
کېږي او له هغوی څخه په شکست خوړلې لهجې سره په ائتلافي حکومت
کې د ګډون غوښتنه کېږي

افغاني مجاهدینو دغه بریالیتوبونه د امریکایي تش په نامه مرستو
له برکته لاس ته نه دي راوړي، بلکه د نهو کلونو په جریان کې د نیځلو
لکو مجاهدینو د شهادت، د پنځوس لکو مهاجرینو او بې شمېره تباهیو په
قیمت د دغه ستر جهاد د خپل عمر تر نهمه کلن پړاو پورې رسولی دی.

شاید په ټول جهان کې د دوه تنه داسې با تورات څوک پیدا نه کړي
چې هغه تر خپل سر د امریکا په امر تېر شي او نه څوک خپل سر د ډالرو
په بیه بایلي، بلکې سرونه یوازې د هغو آرمانونو له پاره بایلل کېږي چې-

هغه آن مانو نه هیڅ قیمت نه لري او ترمادي قیمتونو لوړ او عالي دي.
او افغانانو د داسې متعالي ارزښتونو له پاره مقدس جهاد کړی؟
په پیسو او مادیاتو باندې بنا يې د لویدیځ او داشتراکیت په مادیت پسته
نهندکې هم څوک سړونه ورنه کړي. یا تې شول لا هغه مؤمنو او
مسلمانان افغانان چې د دنیا د سرله پاره قربانوي، خو سربیا د ناموس
عزت، ابرو، شرافت او ایمان د تقدس له پاره!
افغانانو چې (۶۸) کاله وړاندې د برطانوي سنګېلاک ځولسه
له خاوره وکه کړه، هغه يې د جهاد او غزا ترشا کوم سپرباور
او ستر قدرت ؟!! ولاړ و؟، چې نن محترم سناتور صاحب دد
جهاد حیثیت د امریکانو د مرستې په نوم د سوال خواته کشوي.
افغانانو یونیم ملیون سرونه د پیسو په سرنه دي داو کړي
او نه يې پنځه ملیونه مهاجرین د مادیاتو تولو په نیت له خپل کور او
کلي څخه د هجرت ستونځ او کړاوچن د یارته لېږدېدلي دي او نه
خو اوس هره ورځ په سلهاو ځوانان د پیسو له پاره قربانۍ کېږي.
دا د افغانانو د ایمان جذبه ده چې انسان د شرف او معنویت
په ارزښت د قربانۍ جولانګاه ته وړکشوي.
نوموړي مشهوره محترم سناتور صاحب ته داده چې که له افغانانو
سره يې د خوا خوږۍ او همدردۍ خبره له وسه نه کېږي د مظلومو
او بېدفاع افغانانو پر زخمونو دې مالګي نه دوړوي.
نه له کوش نیازي څخه دا پوښتنه کوم چې که د افغانستان اسلامي جهاد
د امریکا يې ګټو عملیه وي، نو ایران چې په سیمه کې د امریکا د ګټو لوري د جب-

دښمن دی او خمیني په پټو سترګو د ریګن د وینو څښلو ته تیار ناست دی، همدغه امریکا دښمنه ایران بیا ولې د افغانانو د اسلامي جهاد ملاتړ کوي او پخپله خاوره کې یې د جنګ په نامساعدو حالاتو کې دوو ملیونو افغاني مهاجرینو ته پناه ورکړې ده؟

یو اندې او یو اندې نمونې د عصري سترقوتونو په آسیا کې یو د بل قدم وهاندې تګ ته نه پرېږدي او یو د بل د پراختیا غوښتنې د عزایمو په خلاف په آسیا کې دا عملیه شوانه بلکه په ټوله نړۍ کې د مظلومو او خپلواکۍ غوښتونکو غورځنګونو ترشا یو نه بل قدرت ولاړ دی او تش په نوم حمایت او مرسته یې کوي، د دې له پاره نه چې هغوی په رښتیا دغه غورځنګونه د خپلواکۍ منزل ته د رسېدو په لاره کې حمایه کوي او ملاتړ یې کوي، بلکه د جهان او نړۍ د تسلط په سر هغه رقابت چې ستر قدرتونه یې پخپلو منځو کې سره لري، د دغسې حمایتونو زېږنده ګڼل کیږي

په جنوبي افریقا کې تور پوستي د سپین پوستي لږه کۍ (اقلیت) پر خلاف جنګیږي او د دغې اوږدې جګړې په جریان کې بې شمېره افریقایانو ځانونه قربان کړل او په مسلسله توګه پر افریقایانو باندې ناروا او ناوړه دې کیږي، مګر آیا د یو داسې ستر قدرت له خوا چې هغه یوازې د اکتوبر له فاجعې څخه را په دې خوا د منځنۍ آسیا اته جمهوریتونه جنازه، قزاقستان، تاجکستان او .. د خپلې پراختیا غوښتنې ښکار کړل او د دغو سیمو د مسلمانانو هویت او ځانګړی مذهبي، ملي او کلتوري تشخص یې له منځه یوړ او د خپلواکۍ د روح د وټنې له پاره یې بې شمېره-

مسلمانان په عامه توګه سره وډل.

څوک نه پوهیږي چې دغه قدرت یوازې او یوازې د خپلې پراختیا غوښتونکې غریزې د اشباع له پاره په ختیځه اروپا کې د پولینډ، ختیځ جرمني هنګري او د چکوسلواکیا د خلکو د آزادۍ غوښتنې تحریکونه او غورځنګونه په بې رحمانه توګه وځپل.

آیا دداسې یو قدرت له خوا چې د اریتریا د مسلمانانو د روا غوښتنو په خلاف دانتوپیا د جلادانو ملاتړ کوي؟

آیا یو داسې قدرت چې له څلوېښتو کلونو راپه دې خوا یې د څلوېښتو ملیونو کشمیریانو د روا غوښتنو پرخلاف ولاړ دي او په بې رحمۍ سره یې مقابله کوي؟

آیا د یو داسې قدرت له خوا د جنوبي افریقا د خلکو او نهضت حمایت مو ښکاره شو د روسانو د حمایت پر نوم د شک او تردد ترسوال لاندې ونیسو او داووایو چې د جنوبي افریقا خلک د مسکو له پاره جنګیږي.

نه، ابداً نه، هیڅ انسان به هم وجدان دا اجازه ورنکړي چې داسې ووایي. معلومه خبره ده چې د جنوبي افریقا خلک د خپلو رواحقوقو لاس ته راوړو له پاره جنګیږي.

که چیرته کوم خارجي قدرت په سیمه او منطقه کې د کوم خپلواک نهضت ترشا د خپلو ګټو د خوندي کېدو او تامین کېدو له پاره ودریږي نو له داسې حمایت څخه د خلکو او ولسونو د آزادۍ او خودارادیت له پاره د مغو د مبارزې اخلاقي حیثیت نه مجروح کیږي.

نن د فلسطین یو مجاهد د خپلې خاورې او وطن د آزادۍ له پاره له روسانو څخه په ټوپک اخیستلو مجبور دی او نن د یوه فلسطیني مجاهد پر اوږه ټوپک روسي ټوپک دی، د هغه روس ټوپک چې کله کله اسرائیل په پرسونلي او بشري لحاظ سره غښتلی کوي او له خپلې خاورې څخه یهودیان اسرائیل ته لېږي.

روسیه له امریکایانو سره په منطقه کې د پراختیا غوښتنې د رقابت په سر د فلسطین نهضت په پیسو او وسلو سمبالوي چې د امریکا د ګټو په خلاف جنګېږي. له دغه عمل څخه موږ دا برداشت کولای شو چې دغه جنګ د امریکایي ګوډاګیانو پر ضد د روسي ګوډاګیانو جنګ دی، او ولې یې کوټر نیازی حمایت کوی، هلته خو هم د امریکا او روس جنګ دی. له دې سره سره که د فلسطین د خلکو خوځښت او تحریک له غاصب صهیونیزم څخه د فلسطین د آزادولو جهاد وي، نو دا قاعده د افغانانو له پاره ولې نه پکارېږي، آیا افغانان هم د خپل دین، وطن او عزت له پاره نه جنګېږي؟

د جنګ د ورځپاڼې مضمون لیکونکی د افغانستان جهاد د نیکاراګوا د باغیانو له اړودوړ سره پرتله کوي، خوشحال دا چې د نړۍ د عامه خبرتیا له اینو وسایلو په پرله پسې توګه دا خبره خپروي چې د افغانستان د ځمکې په سلو کې ۹۰٪ برخه د مجاهدینو له خوا اداره کېږي.

د ګوډاګي او مزدور نجیب په اعتراف هم اتیا (۸۰) فیصده ځمکه د مجاهدینو تر کنترول لاندې ده. چې په دې حساب له څو پوځي—

قندهار ګاونډ او د روسي پوځونو له جبهې څخه ستګر ورتلو ته د ټول افغانستان په کچه او باندو باندې د اسلامي جهاد د جبهو او وسله والو مجاهدینو سلطه ټینګه ده، او که څه هم ته د روسانو په ځمکني تللی هوایي ماشین ته واي چي شاید چي په ځینو ورځو کې د ډېرې کوونکی ځواك د دفاعي پوستو او پوځي مرکزونو کلابندي هم تر فیصله کوونکي حده پورې ورسېږي.

د افغانستان د جهاد تر شا یوازې او یوازې پنځه ملیونه مهاجر یك نه دي ولاړ بلکه شل ملیونه افغانان په غوڅ او قاطع اکثریت سره د دغه جهاد د ملاتړ او حمایت کوي.

د کابل ښار چې د روسي پوځونو په کلابندۍ کې دی، هلته هم د مجاهدینو د شپې تېر یدو ځای شته او مجاهدین په ښار کې ورو نو کې اوسیږي او د ښاریانو د غوڅ ملاتړ په برکت خپل عملیات سرته رسوي.

مګر په نیکاراګوا کې د کنټراز د باغیانو په واك کې د هغه هیوادیو ټوټه ځمکه هم نشته او له بله پلوه که څه هم د نیکاراګوا ساندنیست حکومت یو ټګلی او ګوډ اګی حکومت دی، لیکن انتخابي حیثیت لري. خو د کابل مزدور حکومت یوازې په روسي ټانکو کې په غلا سره کابل ته راوپېل شوی دی.

د کنټراز له باغیانو سره د نیکاراګوا د خلکو همدردي نشته، خود افغانستان د جهاد تر شا شل ملیونه افغانان ولاړ دي.

لنډه دا چې د نیکاراګوا د کنټراز له باغیانو سره د افغانستان د جهادی

غوږ ځنګ پرتله ګول د ښکاره حقایقو او سیاسي بصیرت د تمسخر
معنا لري، او لکه د جنګ ورځپاڼې د مضمون لیکونکي په دې ځای کې
سیاسي دانش او پوهه مسخره کړې.

د جنګ ورځپاڼې مضمون لیکونکي د مضمون په یوه برخه کې
لیکي چې د افغانستان د جهاد په وړاندې د حکومت او سلطې پالیسي د
امریکا تر امر لاندې دیوه واحد شخص هغه پالیسي ده چې یوازې
او یوازې د خپل اقتدار د اوږدوالي له پاره غوره کړې ده.

خو تاریخي حقایق د لیکوال له دې نظر سره غوڅ مخالفت لري. د
پاکستان د حکومت د موجوده پالیسۍ اساس او بنسټ په ١٩٧٥-١٩٧٦ع
د منتخب حکومت
کال کې د پیپلز پارټۍ «د خلګو ګوند» له خوا ایښودل شوی دی، چې محترم
لیکوال پخپله په هغه کې د اطلاعاتو د وزیر په توګه د پاکستان په کابینه
او پارلمان کې غړی و.

د افغانستان د جهاد او سنیو رهبرانو ته د مولانا مودودي د ګوند
منتخب حکومت په شمالي لویدیځ ایالت کې پناه نه ده ورکړې، بلکه دغه
پناه د ذوالفقار علي بوټو د حکومت په وخت کې ورکړل شوې وه.

مونږ پوهیږو چې ذوالفقار علي بوټو په هغه وخت د داؤد د
ګوډاګي او روسي حکومت په خلاف زمونږ د اسلامي نهضت
له ځوځښتونو او مبارزینو سره د چا په امر ملاتړ کاوه، حال دا چې
بوټو به پاکستان کې د امریکایي ګټو دښمن و، او په دې کار کې
یوازې او یوازې د پاکستان ملي ګټې نغښتې وې.

د افغانستان د جهاد په وړاندې د پاکستان اوسنۍ پالیسي-

هم د هماغه پخوانۍ پالیسۍ تسلسل دی چې بنسټ یې د ۱۹۷۵ - او ۱۹۷٦ع کلونو په منځ کې د پاکستان منتخب پارلمان ایښی دی.

فکر کوم د دغې پالیسۍ بنیاد د پاکستان د ملي ګټو پر خلاف دی، ځکه چې سره امپراتوري چېرې هم په خپل ګاونډ کې یو آزاد او مستقل هیواد نشي زغملای.

مونږ تاریخ کې لوستي تنها کربلاوې
اوس هر ګوټ او هر څوا مو کربلا شوه

ورته ګوته به په غابښ هیروشیما شي
که نظر ته ئې زما "اراکوزیا"(۱) شي

---

(۱) راکوزیا: د ګندهارا تاریخي نوم دی.

به یاد امیر کشور سخن

فرزانه مردی که در مصیبت وطن چکامه های سوگواری میسرود و فریاده واوطنایش » قلب خاکیان و عرشیان را به تپش در می آورد پدرود حیات گفت. دانشمند گرانمایه و سخنور پرمایهٔ که حماسه های خونین و جاودانه اش سنگر نشینان راه حق را یاری میداد و توانش میکرد، در حسرت آزادی کشورش وطن گویان جان سپرد و ملت مسلمان ومجاهد افغانستان یک پشتوانهٔ موثر و نیرومند فرهنگی و ادبی خود را که هرگز جبیره نخواهد شد، از دست داد. او از نخستین روزهای هجوم روس به افغانستان آهنگ جهاد سر داد و خشم و نفرتش را علیه تجاوزگران وحشی و بی فرهنگ آشکارا اعلام نمود. عشق به مرام وآزادی میهن لرزان، لرزان بپای خیبرش کشانید، در آنجا سنگر گرفت، از همانجا با سنان قلم و خنجر اندیشه سینهٔ دشمن را آماج قرار داد و در همانجا در میان هموطنانش چشم از جهان پوشید او با وجود بیماری های پیوسته کوشید با فریاد هایش و اشکهایش «آه وناله و بیدادش» ضمیر مرده «نوع بشر را تکان دهد و از اینکه بنای آدمیت بدست ملحدان خدانشناس ویران شده است این جنس دوپا را بر حذر دارد.

استاد بحیث ترجمان آلام و دردهای مردم و بیانگر ناله ها و ضجه های اسیران زنجیر ستم و بربریت تا آنجا که صریر خامه اش یارای شیون داشت، و طایر اندیشه اش توانائی پرواز، «تظلم نامه» ملت مسلمان افغانستان را با خون یتیمان بیگناهش نوشت و با اشک — نعند انیان جنایتش آذین بست و آنرا به داوری گذاشت، گهی بر آستان سرورستان حضرت مصطفی (ص) جبهه سایی میکرد و احوال هموطنان درخون نشسته خود را معروض میداشت، زمانی به جامعة الازهر پیام میفرستاد و توجه آن مرکز فکری و علمی جهان اسلام را به مسؤلیت هایش در برابر قضیه افغانستان معطوف مینمود، وقتی هم دو ملت برادر و همسایهٔ ما «پاکستان و ایران» را مخاطب قرار میداد تا از احوال مردم افغانستان انتباه گیرند، و رشتهٔ وحدت و اخوت را استوار دارند و گاهی هم از سازمان ملل دعوت میکرد تا به افغانستان آتش گرفته قدم رنجه کنند و حوادث خونین و فجایع ننگینی را که «چکش ظلم» و «داس تزویر» در آنجا ببار آورده است، با چشمان خویش مشاهده کنند.

ذرات هستی استاد از گرد و خاک وطن جان گرفته بود، برخار خار میهن عشق داشت، سنگ — سنگش را بوسه میزد، کوچه های گل آلودش را میستود، از امواج کف آلود رودخانه ها و آوای مرغکان ازادش الهام میگرفت و کوه های سربلند و مغرور هندوکش طبع بلند و آزاده اش به هیجان می آورد. انگیزه های این انس و الفت دل نالان و آتش گرفته اش را در آوارگی و غربت بشدت میسوخت، و نام وطن را —

باز - باز به اشک و آه زمزمه میکرد و میگفت :

داند خدا که بعد خدا می پرستمت — هان ای وطن مپرس چرا می پرستمت
ذات هستیم ز تو بگرفته است جان — چون برتری ز جان همه جا می پرستمت
در نیمه شب که باز کند آسمان درش — با صد هزار دست دعا می پرستمت

چون پر شکسته مرغ که از آشیان جداست
اینک ز آشیانه جدا می پرستمت

* * *

استاد در سوگ وطن و مردمش خون میگریست، دنیا با همه شکوه و زیبائی در نگاه حسرت بار و غم آلودش حیثیت «تابوت آتشینی» را داشت که سراپایش را در هم پیچیده بود، دیگر از خنده صبح، از چشمک زدن ستارگان از نور ماه، از جلوه شفق، از برق کهکشان ها و از رنگینی دلاویزی طبیعت وجد و حالش دست نمیداد، همه مظاهر هستی برایش پوچ و آزار دهنده بود و همانند «هوه» پرشکسته ئی که در شب دیجور آشیانه اش را به آتش کشیده باشند، بزاری زار مینالید و درِ خانه و کاشانه اش می جست.

امواج دریای «هدسن» در امریکا و تلاطم نیلگون اقیانوس ها و زندگی پر زرق و برق اروپا و امریکا دل محزون و تب آلودش را به تپش در نمی آورد او شیفته وطن و «نیلابش» بود، همه جا پیوسته او را میخواست و میگفت:

امواج هدسنم نبرد دل که من — دیوانه نوازش دریای دیگرم
«نیلاب» من کجاست که هر بعد بی لذت گذشت — غوغا کنان از پیش رو چو سینه اژدرم
خاکی که پرورید مرا دوستان کجاست — من خاک دیگران چکنم خاک برسرم
یاران کجاست کشور زیبای من دریغ — کاین نیمه جان بپای گرامیش بسپرم

* * *

استاد نه تنها در امریکا و نخستین روزهای هجوم سفاکان روسی به کشور، چنین ندبه وزاری میکرد و بیاد وطن ناله های درد آلود می کشید، بلکه در پای خیبر آنجا که بین گرامی خاک ما و هجرت گاهش جز یک حلقه زنجیر فاصله وجود نداشت در اضطراب و نا آرامی عجیبی بسر میبرد و یک لحظه هم اشک و بی قراری امانش نمیداد. حق در زمستان سال ۱۳۶۳ شمسی هنگامی که میخواست در دعوت انجمن ادبی اسلام آباد سخنرانی کند، بی اختیار ناله کشید و شعر غرائی را فریادکنان قرائت نمود که بارزترین مظهر وطن دوستی و گویاترین احساس پر درد این سخنور میهن دوست و گرانمایهٔ کشور می باشد. اینک چند بیتی از آن تیمناً و تبرکاً در زیر نقل میشود:

دوستان ! من قاصد درد و غمم — شاعر اشکم و سفیر ماتمم
یک قدم آنسو تر از من خیبر است — کاروان اشک و خون را معبر است
آنطرف تر آشیان من بود — آسمان و اختران من بود
پرورشگاه من و آبای من — کشور من کشور زیبای من
نا توان صیدم که پایم بسته اند — بال پرواز مرا بشکسته اند
عندلیبم آشیانم سوختند — پای تا سر دودمانم سوختند
خواستم تا اندر این شام سیاه — سایه « اقبال » را سازم پناه
گوییم شهر کابل بخون گلگون شده — پرچم اقبال آن واژون شده

* * *

استاد گوش به آواز سنگرها داشت، از توفیق جوانمردان سنگرنشین اشک شادی در چشمانش حلقه میزد و به آنان تحسین و شاد باش میفرستاد.

اخبار ویرانی ها وخرابی ها وکشتارها وآتش زدن ها همانند صاعقه مغز واعصابش را درهم میفشرد و به های-های میگریست و ناله میکرد و میخواند که:

زیبا وطنم جنت دنیا وطنم — ای غرقه به خون و رشک تنها وطنم
من جز تو دیگر نام نیارم برلب — ای وا وطنم، وا وطنم واوطنم

* * *

شهرها و روستاهای کشور با تاریخ و افسانه ها و زیبایی های کهن و اسطوره ای هایش هرلحظه هوش وفکر استاد را بخود معطوف میکرد وتداعی خاطره های جوانی وآزادگی قلب حساس و دردمندش را به سختی می آزرد. وی از طریق امواج رادیو های جهان و نیز بوسیله مجاهدان ومهاجران به جوانان هم میهن اش پدروار هشدار میداد تا ذلت کش بردگی و بندگی بی خدایان استعمارگر نشوند و در میدان نبرد کلا غیر را بسر نه نهند:

برسر تو کلاه غیر معنی سر نهادن است — سر چو نهی بپای وی تو کرای سر دهی
هست سزای آن جوان سر چو نهند به پای غیر — جای «پروت»، «لب سرین»، جای کلاه چادری
گردن تو طوق غیر؟ خاک تو سپاه کفر؟ — ای سر من فدای تو خود بنمای داوری
طوق وی از گلو بکش خورد کنش بزیر پا — تا نکند بپا دگر کار گر ستمگری

* * *

استاد دیگر منتظر فرارسیدن نوروز وشگوفه های بهاری نبود تا در وصف طبیعت و جلوه های رنگینش طبع آزمایی کند. باغ و راغ در

در نگاهش خون مینمود، در چهره گل خون میدید و ان آو ای بلبل ترانه «خون» می شنید، وتا آنجاکه یارای فریاد داشت بریاد گلگون کفنان وطن نوحه میکرد والتماس مینمود که:

گوئید به نوروز که امسال نیاید　　در کشور خونین کفنان ره نگشاید
بلبل به چمن نغمه شادی نسراید　　ماتمزدگان را لب پرخنده نشاید
خون میدمد از خاک شهیدان وطن وای، ای وای وطن وای

※ ※ ※

جای لاله وگل مادر فرزند مرده یادش می آمد، جای عروسان چمن دختران بی خانمان وگلگون قبای وطن را نگاهش مجسم می شد، در بوستان جز اخگری که صدها نقش خون برویش کشیده باشد چیزی نمیدید، و لاجرم ازین اندوه بیکران بشدت میگریست ومیگفت:

بهار امسال می آید بچشم ما سراپا خون　　زمین خون، آسمان خون، اختران خون کوه و در با خون
دریغا گشته زدامان مادر تا بگورستان　　جگر خون، سینه خون، دل خون، نگه خون چشم بینا خون

※ ※ ※

خزان درنظر استاد نیز چنین بود، در غنچه های پژمرده شاخساران در برگ های زرد وفرو افتاده از درختان، در سکوت وظلمت شب، در سردی نسیم سحر، در ابر و باد و باران وهر آنچه در ماحول خود میدید، وطن ومردمش را بیاد می آورد و آنرا چنین تصویر میکرد:

چو بینم سحر برگ ریزان به باغ　　زحسرت شود سینه ام داغ داغ
زهر برگ زردی درین بوستان　　بیاد آیدم چهره دوستان

زهر غنچه خشک و پژمرده ئی — بیاد آیدم قلب افسرده ئی
زهر سرخ برگی به صحن چمن — بیاد آیدم کشتگان وطن
سحر چون بسردی گراید نسیم — کنم ناله بر آه سرد یتیم
سکوت شب و ظلمت جویبار — مجسم کند حال شهر و دیار
چو مرغی به کنج قفس پر زند — مرا بر جگر نیش و خنجر زند
بیاد آیدم حال زندانیان — که غلطند در زیر بند گران

بیاد آیدم بند و زنجیرشان
فغان های خونین شبگیرشان

* * *

استاد در مکتب قرآن و اسلام پرورش یافته بود، از تاریخ و معارف اسلامی بحد کافی آگاهی داشت و به دین و آن ارادت عشق میورزید. تقریباً نیمه ای از ترجمه تفسیر شاه عبدالحق دهلوی (معروف به تفسیر کابلی) به انشاء و کتابت او ست. این دانش واندوخته و عقیده در کلیه آثار و اشعار استاد بخوبی بارزی متجلی یافته و سخن شناس را لطف و گیرائی خاصی بخشیده است:

دین و ایمان ادیست در ذات خون ما نهان
ما و این پیمان ما تا جان شود از تن برون

* * *

چو گلبانگ اذان نباشد بلند — ترا ای روزن مسجدم در ببند
چو آواز تکبیر ناید بگوش — ترا ای مشعل آسمان شو خموش

* * *

دریغا با درگذشت استاد صفحهٔ از تاریخ «ادب و فرهنگ» –
افغانستان ورق خورد و خلای جبران ناپذیری را بجا گذاشت.
ممکن است دانشگاه‌های جهان همه ساله تعدادی عالم و متخصص در رشته های مختلف تقدیم جوامع بشری کنند، اما درسگاه فطرت و پرورشگاه سخن در مرور قرن ها فقط یکی می پرورد. و چنانکه بعد از «جامی»، کسی جز استاد خلیلی در کشور ما به این اورنگ تکیه نزده بود، جای استاد نیز قرن ها خالی خواهد ماند.

شهرت ادبی و مقام علمی و سخنوری استاد از مرزهای – افغانستان و ایران و پاکستان و ترکیه فراتر رفته بود، جوانان سخن سنج و گوهرشناسان معانی از کنار «دجله» تا ساحل «نیل» نغمه های دل انگیز او را زمزمه میکردند و قافله سالاران شعر و ادب و استادان ژرف نگر و معنی شناس همه جا در انجمن ها و مراکز علمی و ادبی جهان با نامه ها و چکامه ها و تقریظ ها اشعارش را می ستودند و بر مهارت و استادی اش سر تعظیم فرو می آوردند.

قسمتی از اشعار استاد بزبان های عربی، فرانسوی و انگلیسی ترجمه شده است و این بلند آوازگی در حیات شاعر چیزیست که نظیرش در روزگاران کمتر اتفاق افتاده است.

استاد با قلم و قریحهٔ بزرگ و جهنده و طوفانی اش و باالهام از اوضاع رقت بار و خونین کشورش، در اقلیم سخن و سخنوری انقلابی پدید آورد، و با دگرگونی ها و نوآوری ها و ابتکار و ابداع در مضمون و موضوع و عبارات و معانی، چهره شعر و ادب معاصر را

برنگ دیگر است و مکتب و اسلوب جدید را در ادبیات منظوم -
پایه گذاری نمود.

عمق در دو سوز، صداقت در بیان، قدرت اندیشه و استعداد
خارق العاده استاد، تغییرات پارینه را در باره شعر و شاعرعا -
واژگون ساخت. او «شعر» را از «ایوان» به «میلان» کشید و به او
«اصالت» و «رسالت» بخشید و آنرا بخدمت مظلومان، در خدمت وطن
و آزادی، و در خدمت عقیده و ایمان قرار داد.

وصیت نامهٔ استاد که در آن از درگذشت احتمالی اش در -
دیار غربت سخن رفته است، نمونهٔ زیبائیست از احساس عالی، وقت
کلام و رأفت قلب که وطن دوستی وخداپرستی او را بحد کمال
تمثیل میکند و اینک چند بیتی از آن میخوانید:

چون بغربت خواهد از من پیک جانان نقد جان
جا دهیدم در کنار تربت آواره گان
گور من در پهلوی آواره گان بهتر که من ::
همچو من آنجا بگورستان غربت خفته است
بس جوان بی وطن بس پیر مرد ناتوان
کشور من سخت بیمار است از ارشش مده
زخم ها دارد نمک بر زخم آن کمتر فشان
از برای مدفن من سینه پاکش مدر
بهر من بر خاطر زارش منه بار گران

در اخیر هم میگوید :

رقص رقصان از لحد خیزم اگر آرد کسی
مشت خاکی از دیار من برسم ارمغان
ای وطن دار مبارک پی اگر اینجا رسی
جز خدا و جز وطن حرفی میاور بر زبان

* * *

مختصر آنکه استاد در ماتم و اندوه وطن همانند بسمل پیکان خورده یی بود که از قلبش خون میچکید، قلمش خون می نوشت و حرف و مضمونش رنگ خون داشت . اشعار او نمونه ایست از داغها، اشکها، خونها، و مرگها و تصویریست از بیداد و قساوت آدم کشان حرفه یی کرملن و کیش کمونیزم و استعمار نو در قرن بیستم.

شاید در امهٔ د دمنشی های سفاکی هاعصر ما روزی پایان یابد و بساط ظلم و سلطه جویی و خود کامگی اربابان نعره وزر درهم نوردد، اما اشعار و آثار استاد پر ارزج ترین، دردناکترین و آموزنده ترین خاطراتی است که تاریخ و ملت مجاهد افغانستان برای همیش گرامی اش خواهند داشت و آنرا برای نسلهای آینده انتقال خواهند داد.

خداوند مغفرتش کناد و بر خانواده و دوستانش اجر عنایت فرمایاد.

استعمار او اخلاقي

معيارونه

مشهور الجزائري ليکوال مالک بن نبي ليکي :

« د اسلامي نړۍ تر ټولو ستره ستونځه په اوسني وخت کې لوږه او فقر نه دي ، بلکه د ستونځې بنسټ په اوسني وخت کې د اخلاقي تخريب له رواني عمل څخه سر راپورته کوي او دغه مشکل د تعيش او تملذ د په لوړي نمونې له ميلان څخه تقويه کيږي او قوت مومي ․

د ترياکو جنګ چې انګرېزي استعمار د چين پر خلکو باندې تحميل کړ او سل پوره يې لا په يادولو سره د ټول بشر او په ځانګړې توګه د چيني انسان عواطف او احساسات تر شکنجې او تعذيب لاندې راځي ․

پياوړی پوه « ګستاد لوبان » په دې هکله ليکي : د ترياکو جنګ ته چې اروپايان هر نوم او عنوان ور دي، ور دې به يې ، خو حقيقت دا دی چې د دغې ناوړه جګړې په عمليه کې چې د ترياکو د جګړې په نوم يادېږي ، انګرېزانو د ډېر وژونکي زهر په پراخه پيمانه سره —

چین ته داخل کړل ، خو د چین حکومت د تریاکو له وړلو موجودیت څخه په پوهېدلو سره د تریاکو په وړاندې خپل سخت نفرت وښود .

چینیانو نه غوښتل چې زهر دې د دوی هېواد ته داخل شي ، خو د پوره وسله وال او قهرجن قدرت تاب یې نه درلود ، او بالاخره چین مجبور شو چې د برطانوي استعمار د توپونو تر سیوري لاندې تریاک قبول کړي .

دا بالکل یو منل شوی واقعیت دی چې په اوسني وخت کې اسلام دښمنه او استعماري قوتونه په اسلامي هېوادونو کې د یو سلو پنځوسو ملیونو ډالرو په پانګه د مخدره موادو تجارت لري ، او د مشهور کتاب « انسان د تهذیب او تمدن په نړه کې » لیکوال لیکي چې ، انګرېزانو پر هندوستان او جنوبي آسیا باندې د خپل استعماري تخریب تر غوړولو مخکې د ایست انډیا « د کمپنۍ په استخداملو سره په دغه سیمه کې د تریاکو وبا » په عامه توګه خپره کړه ، چې د هغې په نتیجه کې یې د هند په نیمه وچه کې د آزادۍ او بشري قوتونو جسماني او عقلي ځواکونه په ډېره بې رحمانه توګه سره تخدیر شول او استعمار ته د استعماري راج او باج ډګر نور هم هوار شو .

د برطانوي استعمار پر پوړ تنۍ تجربه باندې اوس روسان هم په افغانستان کې کار کوي . دوی کاو شرابو په عامولو سره په دې هڅه کې دي چې افغانان په عقلي او جسماني لحاظ تخدیر کړي او د خپلو استعماري اهدافو له پاره ډګر صاف او پاک کړي .

د استعمار يو ځانګړی او سټکاره خصلت دا دی چې هغه د مستعمرو ټولنو د اقتصاد، فرهنګ، کلتور، ثقافت او هنر واګې په خپل لاس کې نيسي او په دې توګه سره د قومونو، ملتونو، خلکو او پرګنو د فرهنګ، اقتصاد او کلچر د ويجاړېدو او مسخه کېدو، د اخلاقي معيارونو د ړنګېدو او راپرېوتو په قيمت استعمار خپل ټاکلي استعماري اهداف ترلاسه کوي.

د نړيوال استعمار تر هم غه پلات فورم لاندې هغه او کوښښونه کېږي چې د لوبو، سياحت، تعليم او نورو... نومونو په عنوان کولو سره داسې مرکز ونه جوړ شي چې هلته د اخلاقو او تهذيب د تمسخر انتها وي.

دغو مرکزونو ته د شپې کلپونه وايي، چې د ښځو او سړيو مجلس او اختلاط بالکل پکې آزاد وي، او همدا رنګه د جنسي آزادۍ له پاره قيودات هم پکې له منځه تللي وي.

د مترقي نړۍ له خلکو او يا په بله اصطلاح د د ريمې نړۍ د خلکو له فرهنګي، اخلاقي او تهذيبي اقدارو سره د استعمار د ښمنۍ محدود - چوکاټونه، نه لري، بلکه استعمار په هر حالت او فرصت کې د خپل استعمار هدف غښتل ولي.

د اسلامي نړۍ د خلکو د فرهنګ، کلتور او ثقافت يواځينی د ښمن غربي فرهنګ او تمدن نه دی، بلکه په د غه بې رحمانه د ښمنۍ کې «ماسکو» او «واشنګټن» دواړه سره متحد دي.

پانګوالي (کاپيټالېزم) او اشتراکيت (کمونېزم) د اسلامي -

فرهنګ او ثقافت په بدمنۍ کې دواړه یو د بل طبیعي معاونان او مرستندویان دي.

د منځنۍ ختیځ یو لیکوال لیکي: چې د دریو شیطاني عواملو شوم مثلث زموږ د فرهنګ او کلتور پر سر د اور بحراني لمبې را چاپېرې کړې دي، له دغو دریو عواملو څخه لومړنی عامل معاصر مطبوعات دي چې په ډېرې بې حیايۍ سره فحش عکسونه او تصویرونه چاپوي او د فحشاء د عاملو له پاره محرک نشرات کوي.

دغه تګلاره بیا د دوهم نړیوال جنګ له ختمیدو سره سم زموږ د اخلاقو او فرهنګ پر سر را نازله شوه، او اوس د انساني تهذیب د تهدید او ګواښ سره یو ځای خپل اثرات غوړوي او د هغوی لمنې ته پراختیا ورکوي.

دغه اخلاق سوځوونکي مطبوعات اوس په پراخه او زیاته اندازه سره د اسلامي نړۍ په مختلفو ملکونو کې خپرېږي او د فحشاء، بې حیايۍ او اخلاقي انحطاط لپاره ورسپارل شوي غربي هدایت سرته رسوي.

همدغه غربي فحش یلغار دی چې نن یې د اسلامي نړۍ ځوان نسل د اخلاقي انحطاط او تهذیبي تخریب له یوه غوڅ ګواښ او تهدید سره مخامخ کړی دی.

دوهم عامل په هغو لوڅو فلمونو کې نغښتی دی چې غربي جنسي وحشتونکې آزادۍ او شهواني یلغار له پاره اسلامي ټولنو ته لېږي.

چې اوس اوس په پراخه اندازه سره دغه فلمونه زمونږ په ټولنو کې د سينما او تياتر له لارې ننداره ته وړاندې کيږي.

په دغو فلمونو کې نه يوازې دا چې په ليدو سره يې د ننداره کوونکو شهواني احساسات راپورته کيږي، بلکه ننداره کوونکو ته د جنسي عمل آزادانه طريقه هم ورښودل کيږي.

د اخلاقي انحطاط دريم عامل ښځو ته بې ځايه آزادي ده، رنګارنګ نيمه لوڅ لباسونه، منحط او شرمناک موډونه زمونږ ټولنو ته رادننه کيږي او زمونږ د فرهنګ او ثقافت د امحاء او نابودۍ له پاره استعمار د يوې ګټورې حربې په توګه کار ترې اخلي.

د تأسف او پور خوابدۍ ځاى په دې کې دى چې زمونږ د ټولنو ميرمنې د دې پر ځاى چې خپل ښځينه درونداو له حيا څخه ډک وقار وساتي په دغو شرمناکو موډونو پسې ځي او قصداً خپل لوړ او عالي ښځينه وقار له غربي بې حيا موډونو سره سودا کوي.

په کومو سيمو کې چې استعمار پخپله سلطه نه لري په هغه ځاى کې استعمار د خپلو سکيلاکي عزايمو له پاره خپل خلف بچي د استبداد څخه کار اخلي.

په يوه ټولنه باندې ظلم او ستبداد په زور او برچې سره تپي او په ټولنه کې اخلاقي معيارونه له چيه کيدو او نسکوريدو سره مخامخ کوي.

د اخلاقي رذايلو ـ وړې بدلو او پراختيا ته زمينه برابروي ـ

او د هغوی د رشد او نمو له پاره ضرور امکانات را جمع کړي،

۱. د استعماري عزايمو او هدفونو له پاره چې استعمار یې کومه استبدادي شیوه او طریقه سره کار کوي، په دې هکله دار و ابنا د سید عبدالرحمن کواکبي تالیف شوی کتاب «طبایع الاستبداد» پوره او مستند حقایق وړاندې کړي دي.

۲. د دې برسېره د امپریالیزم او استعمار تعدي او لوټمارۍ ځینې مونږ د علامه سید جمال الدین افغان په لیکنو کې هم لیدلای شو.

همدارنګه د فرانتس فانون کتاب چې د «ځمکې غضب شوي کسان» په نوم کښل شوی د استعمار او امپریالیزم کردار او عمل دیوه استعماري پلان په عملي کولو کې په بشپړ توګه انځور شوی او تحلیل شوی دی.

د تخریبونو مقابله: په دې لړ کې د امپریالیزم اساسي قاعده داده چې د اخلاقي پدیدو ظاهري شکل یې ړول سبیي او د تخریبونو او مسخ کولو له پاره یې په بل ډول سره توجیه کوي؛

مثلاً دیوې پدیدې نوم په اصلي شکل وړاندې کوي، خو د هغې اخلاقي پدیدې معنوي حیثیت په اخلاقي فساد سره تعبیروي.

لکه: هنر، سرایي، د انسان او له اخلاقي مزایاو څخه محروم نه ګډا او نڅاهنر په نوم سره یادوي او دې ته هنر وايي، او د همداسې اخلاقي مفاسدو تر عنوان لاندې د هنر او ثقافت په نوم ډ، کلبونه او مرکزونه جوړوي، چې دا ډول عمل په اصل کې د ټولنو د پرګنو د اصیل هنر او ثقافت د تخریب او — تحریف له پاره په کار وړل کېږي.

استعمار جنسي بې لارې او بې حیایۍ ته د آزادۍ مقدس نوم ورکړي —

يعنې د زنا، لواطت او رذالت عاملو ته آزادي وايي.

له حجاب او حيا څخه پرته په لوڅ لغړ بدن سره په عام بازار کې ښکته پورته ځغاستلو ته د سپورت او ورزش نوم استعمالوي.

غيرت ته د حسد جامه وراغوندي او غيرتمن انسان د حاسد سړي په نوم او عنوان سره تر تهديد لاندې نيسي او د هغه پر ضد د پروپاګنډې يو لوی بهير په حرکت راولي.

له خلکو سره ښکلي چلن ته حماقت وايي، منافقت او دوه رنګۍ ته د هوښيارۍ او بيدارۍ پېرتوګ وراغوندي، او که څوک په خپله عقيده محکم او استوار ودرېږي د هغه پر نوم د متعصب تر نوم لاندې پروپاګنډه پيل کوي او هغه سړي ته متعصب وايي.

سيد عبدالرحمان کواکبي چې په ختيځ کې د اسلامي تحريک له مخکښانو څخه دی، په خپل کتاب ((طبايع الاستبداد)) کې يو فصل د همدې موضوع له پاره اختصاصوي. کواکبي صاحب په دې فصل کې په څرګنده توګه ښيي چې د استبداد او اخلاقو ترمنځ هيڅ ډول اړيکې وجود نه لري، او د همدغو اړيکو معنويت او اصليت يې ځپلی وي، په دې شکله به يې په بله ګڼه کې وغږېږو.

دوکتور سید مخدوم رهین

تازیانه بهرام

سرزمین ما مهد حماسه های کهن است. در ایامی بس کهن که -
هنوز روزنهٔ اساطیر بر رخ تاریخ باز نشده بود، و آدمیزاد هنوز -
با نبشتن ناآشنا بود، در دیار ما حماسه های زندگی خیز در ترانه های
ملت ما موج میزد. در سرود های آن زمان که هزاران سال در دل
کوهسار ما طنین داشت، رنگین ترین شهد زندگی دلپذیر ترین زمزمهٔ
هستی نغمه گر بود و بطور شفاهی و زبانی از نسل به نسلی دیگر رسید.
درین نغمه ها و درین سرود های دلیرانه ترین حالات ولحظات و پرشکوه ترین
کارنامه های مقاومت بر ضد بیگانگان مهاجم نهفته است. حماسه خونین دفاع
از مقدسات و سرزمین آبائی، شرح رویداد های بزرگ و سرنوشت ساز -
رادمردی ها و نامردی ها، لذت پیروزی ها و تلخی شکست ها و فرجام
گناه و تجاوز و عصیان و تبهکاری و عاقبت نیکی و خیر، یاد نیک قهرمانان
و پاکزادان و نفرین جنایتکاران و گمراهان.

سه هزار سال پیش از امروز آن ترانه های کهن ملت ما در اوستا
گرد آمد و تا دو هزار سال دیگر ماجرا های حماسی دیگر در حواشی آن -

حوادث درکتب مختلف فراهم گشت، تا دهقان آزاده از اهل خراسان هزار سال پیش از این همه روایات مجموعهٔ به نظم آراست و نام شاهنامه بر آن نهاد و شهکار بی‌نظیری در ادب جهانی پدید آورد. در دیار حماسه خیزما این منظومه سترگ قرنها ورد زبان پهلوانان و جوانمردان بود، و صدای پر نفوذ شاهنامه‌خوانان در روستاها و شهرها و محافل شاهنامه‌خوانی به شنوندگان سرمشق جوانمردی و فداکاری و دلاوری و مردانگی می‌اموخت. سیمای دوست داشتنی آن قهرمان، قهرمانان رستم باآن زوربازو و مروت و تواضع و باشکوه بی نظیری‌که بی گمان اورا ابرمرد میسازد، کیکاوس و دبدبهٔ خسروی اش که از بس دنیا را بکام خویش دید بر آن شد تا راز آسمان را دریابد، منی کرد و غرور آورد. تافرهٔ ایزدی از وبرتافت، سهراب با سیمای معصوم و دلپذیر که مرگ نابهنگامش تراژیدی آفرید، کیخسرو که شهریار عارف مشرب بود و بر شاهنشاهی بدان پنهاوری فرمان می راند و پس از آنکه بر دیو سرتان پیروزآمد از خداوند خواست که اورا از این دنیای فانی فراخواند تامبادا مانند کیکاوس غرور وتکبر در دل او راه یابد و اهریمن بیفریبد ش، زنان فداکار و پارسا و شجاع چون تهمینه و رودابه وفرنگیس وگرد آفرید. گرد آفرید دختر سپه سالار پیری بود که درسرحد آریانا و توران مرزبان بود. این دختر با شجاعت شگفت انگیزی در میدان نبرد با فرمانده سپاه دشمن جنگید و شاهکار آفرید.

ازین چهره های دلپذیر و قهرمان، یکی بهرام است که از —

فرماندهان لشکر و از دودمان گودرز است. گودرز پیر سپه‌سالار نامدار عهد کیان است. نبرد آزمای چیره دستی مانند گیو فرزند اوست و پهلوانی چون بیژن نواسه او. فرزند دیگر او بهرام نام دارد که صحنه ای از شجاعت و مردانگی موضوع صحبت ماست.

در زمان کیکاوس شهریار بزرگ آریانا، تورانیان بخاک آریانا هجوم آوردند و قسمتی از نواحی مرزی را اشغال کردند. سیاوش فرزند کیکاوس داوطلب دفع حمله متجاوزان شد. این شهزادهٔ جوان که از سیماهای سخت دوست داشتنی است موفق شد که بسیار زود متجاوزان تورانی را از سرحد آریانا براند، و صدها تن از بزرگان توران را اسیر کند. وقتی تورانیان چنین دیدند به او پیشنهاد صلح کردند. سیاوش که جوان پاکنهاد و سلیم النفس بود پیشنهاد صلح را پذیرفت. وقتی خبر واقعه به کیکاوس رسید سخت برآشفت. او که مردی خودخواه بود دستور داد تا سیاوش اسیران را اعدام کند و به حمله بخاک توران بپردازد. سیاوش که نمیخواست پس از پذیرش صلح دست به چنین عمل ناجوانمردانه‌ای بزند، ناچار از ترس پدر خودش نیز به توران پناهنده شد. افراسیاب فرمانروای توران که در شاهنامه مظهر شرارت و گناه است نخست مقدم او را گرامی داشت و دخترش فرنگیس را به زنی به او داد، اما بعد به اثر سخن چینی و حسادت حاسدان ناجوانمردانه این شهزادهٔ جوان دل آگاه را بقتل رساند. خبر کشته شدن سیاوش رستاخیزی در آریانا بپا کرد و رستم قهرمان بزرگ پیشاپیش سپاه آریانا برای

خون سیاوش به توران حمله برد . در همین وقت فرنگیس دختر افراسیاب که همسر سیاوش بود ، کودک او را در شکم داشت فرنگیس تا بدنیا آوردن کودک خواری ها و محنت های بسیاری را تحمل کرد ، اما همچنان شجاع و شکیبا ماند ، تا آنکه کیخسرو بدنیا آمد ، پس از چندی فرنگیس مخفیانه با کیخسرو به آریانا فرار کرد و همینکه کیخسرو بر تخت سلطنت آریانا نشست به خونخواهی پدرش سیاوش برخاست و برآن شد که تا غلبه نهائی یعنی کشتن افراسیاب که در شاهنامه رمز پلیدی و نابکاری است پیکار کند.

درین حملات سهمگین همه پهلوانان وسپه سالاران آریانا شرکت داشتند ، و در جبهات مختلف در داخل سرزمین توران به نبرد پرداختند.

در یکی ازین نبردها سپاه آریانا در میدان جنگ به شکست روبرو شد وتعداد بیشماری از سربازان وافسران کشته شدند. ازجمله این کشتگان یکی ریو شهزاده جوان فرزند فریبرز پور کیکاوس بود. وی هنگامیکه در میدان جنگ کشته شد ، تاجی برسر داشت و آن تاج برزمین افتاده بود . گیو ان فرماندهان سپاه آریانا به لشکر شکست یافته خود صدا زد که باید تاج شهزاده جوانمرگ را بدست آوریم و نگذاریم که بدست دشمن بیفتد.

اگر تاج آن شهریار جوان * بدشمن رسد شرم داریم از آن

دو باره هنگامه گرم شد و از میان سپاه آریانا بهرام توانست که تاج شهزادهٔ جوان را با نوک سنان از زمین برداند . شب نزدیک بود و سپاه شکست خوردهٔ آریانا پس از تلفات بسیاری که داده

بازحمت توانست که به دامن کوهساری عقب نشینی کند.

بهرام فرزند گودرز پیر بود. گودرز از جانبازترین سپه سالار- آریانا بود، که در راه آزادی و تمامیت ارضی میهنش نبردهای بزرگی کرده بود، و ده ها تن ازخانواده اش در این پیکارهای عادلانه کشته شده بودند.

آن شب هنگامیکه سپاه آریانا بفاصله دوری از نبردگاه به دامن کوهسار عقب نشینی نمود. سربازان وافسران همه کوفته وافسرده بودند، شماره کشتگان بی حد وحساب بود. سپاه- آریانا به علت شکست در این پیکار نتوانست همه کشتگان وزخمیان خود را از نبردگاه بیرون برد. درهمین حال که همه سربازان وافسران مانده، خسته وپریشان بودند، ناگهان بهرام فرزند گودرز سپه سالار بزرگ با عجله وشتاب بطرف سراپردهٔ - سپهسالار پیر رفت وبا ادب وتواضع اظهار داشت: هنگامیکه بدنبال تاج شهزادهٔ جوان به نبردگاه رفتم درلحظاتی که توانستم تاج را از زمین بردارم، تازیانه من گم شده است وبه گمان غالب درهمان نقطه بر زمین افتاده است. روی چرم آن تازیانه نام من نوشته بود. اگر پس ازعقب نشینی ما تازیانهٔ من بدست دشمن بیفتد ودشمن بداند که تازیانهٔ بهرام را درمیدان جنگ یافته است، برای من شرم وننگ بزرگی خواهد بود. اکنون میخواهم دوباره به نبردگاه بروم، وتازیانه خودرا پیدا نموده برگردم.

سپهسالار پیر لحظه‌ای به فکر فرورفت وپس ازآن خطاب-

به فرزندش گفت : نیزدگاه امروز پس از عقب نشینی ما کاملاً بدست دشمن افتاده است ، این کار تو بی نهایت خطرناک است. بر علاوه بخاطر یک تازیانه که از یک پارچه چرم بسته برچوب تشکیل شده است لازم نیست جان خود را به خطر بیندازی. بهرام باکمال ادب گفت :

ای پدر و ای سپهسالار ! تو پیش چشم خودت دیدی که ده ها تن از مردان برگزیده و دومان بزرگ ما درین نبرد حق طلبانه کشته شدند. من بهتر از هیچکدام آنان نیستم ، و انگهی هر جاکه زمان آدمی فرارسد به کام مرگ خود فرو خواهد رفت .

گیو برادر بهرام که از سالاران نامدار سپاه آریا نابود ، رو بسوی برادر کرده گفت : من تازیانه های بسیاری دارم که شاید در جهان بی نظیر باشند ، یک تازیانه زرنگار و نقره کار دارم که گوهرهای گرانبهای بر دسته آن نشانده اند . هنگامیکه فرنگیس مادر سیاوش مرا مورد عنایت قرار داد و دستور داد که گنجینهٔ سیاوش را برایم باز کنند ، بمن گفت که از میان آن گنج هرچه را میخواهم بردارم ، اما من فقط یک دست زره ، و همین تازیانه را که درباره اش برایت گفتم برداشتم . یک تازیانه جواهرنگار بسیار گرانبها نیز کیکاوس شهریار بزرگ بمن بخشید که جواهر آن مانند ماه فروزان است . بخیر این دو تازیانه پنج تازیانه دیگر نیز دارم که هر پنج آن زرنگار و گوهرنشان است . من حاضرم هرهفت تازیانه -

را به تو ببخشم ، اما تو درین شب پر خطر و درین لحظهٔ سهمگین-
به میدان مرو ، و بخاطر یک تان یانه بی بها خودت را بکشتن مده.
بهرام به گیو پاسخ داد : این شرم بزرگی است که تان یآمن در
میدان جنگ بدست دشمن بیفتد ، شما سخن از نقش و نگار میگوئید
و من نگران آنم که نام من ننگین شد.

چنین گفت با گیو بهرام
که این ننگ را خوار نتوان شمرد
شمارا از رنگ و نگار است گفت
مرا آنکه شد ننگ با نام جفت

من همین اکنون به نبردگاه میروم ، یا تانیانه ام را بخود می آورم
و یا درین راه خود را به کشتن می دهم .

این را گفت و بر اسپ سوار شد و بسوی رزمگاه حرکت کرد
مهتاب پهنه شب را روشن کرده بود و بظور اسرار آمیزی بر
نبردگاه می تابید در میدان نبرد کشته گان بسیاری افتاده بودند:

همه دشت پرخسته و کشته بود
جهانی بخون اندر اغشته بود

بهرام از کنار کشته گان گذشت . به هر کشته ای که نگاه میکرد -
اشک از دیدگانش سرازیر میشد ، در میان این کشته گان چشمش به
(ببو) شهزادهٔ جوان افتاد که در میان خاک و خون افتاده بود. درهمان
حال که بهرام انکنار کشته گان می گذشت، صدای ناله ای به گوشش رسید.
یکی از افسران سپاه ، آن یانا بود که زخمی شده بود بر زمین افتاده بود-

بهرام به کنار او آمد. مرد زخمی بهرام را شناخت. بهرام درحالیکه حالت غم انگیز مرد زخمی شدیداً دل او را به درد آورده بود گفت: بگیچه میخواهی؟ مرد زخمی گفت: ای پهلوان دو روز میشود که آب و نان نخورده ام و دلم میخواهد لقمه نان و جرعه آبی میسر شود و لحظه بر بالین بخوابم.

دو روز است تا نان و آب از من دور است
مرا بر یکی جامه خواب آرزو است

بهرام با دل دردمند پر غصه قسمتی از لباسش را پاره کرد و زخم آن مرد را بر بست و گفت:

نگران مباش و تشویش مکن. تو فقط زخمی شده ای ومشکل تو خونریزی زخم تست، حالا پس از بسته شدن زخم به آسانی خواهی توانست که به زودی لشکر ما برگردی. من در همان لحظه ای که تاج ریو را از چنگ دشمنان وصحنهٔ جنگ بیرون میکشیدم، تازیانه ام گم شده وحالا میروم که تازیانه ام را از میدان جنگ بردارم، پس از آن پیش تو خواهم آمد وترا با خود نزد لشکر آریا ناخواهم رساند.

چو آن باز یابم بیایم برت
بزودی رسانم سوی لشکرت

بهرام این بگفت و روانه قلب سپاه شد. تازیانهٔ خودش را دید که خون آلود و پر از خاک در میان کشته گان وزخمیان افتاده است، از اسپ پیاده شد وسوی تازیانه رفت درهمین حال صدای شیههٔ اسپ ها از دور برخاست. صدای مادیانی به گوش اسپ بهرام رسید و اسپ بی اختیار به سمت صدا گام برداشت.

بهرام ناراحت شد و به دویدن به دنبال اسپ پرداخت تا به زحمت گیرش آورده بر پشت آن نشست و شمشیر هندی بدست گرفت تا اگر مانعی پیش روآید شجاعانه به مقابله برخیزد، ولی اسپ انجا تکان نمیخورد، بهرام بسیار کوشید که آنرا براه اندازد اما فایده نداشت از عصبانیت بسیار شمشیرش را بر سر اسپ فروآورد وخود با سرعت بپای پیاده راه افتاد.

صفحهٔ رزمگاه مانند ارغوان زار رنگین بود. خون کشته گان وجسد آنان بهر سو ریخته وافتاده بود. بهرام در جستجوی همان مردی زخمی بود، که اورا بیابد وروی شانه برداشته باخودببرد، اما از نداشتن اسپ آن هم در معرکهٔ کارزاری که در اشغال دشمن بود سخت حیران وغمگین بود. درهمین حال عده ای از سربازان از وجود او در رزمگاه اطلاع یافتند و برای اسیر گرفتن او به جانبش شتافتند :

که او را بگیرند از آن رزمگاه
برندش بر پهلوان سپاه

بهرام دانست که آمده اند که او را اسیر بگیرند ونزد پیران سپهسالار توران که شخصاً فرماندهی نیروهای دشمن را برعهده داشت ببرند. ناچار همان جا استاد وازهمان فاصله به سرعت بطرف آنعده به تیراندازی پرداخت. بهرام در تیراندازی پهلوانی سخت ورزیده بود. تیرهایش همینکه از کمان رها میشد حتماً بر سینهٔ دشمن می نشست وهرگز هدف راخطا نمی کرد.

بهرام توانست بااین تیراندازی در روشنائی ماه عده ای از—

سربازان دشمن را بخاک بیفگند وخود را ازچنگ آنان نجات داده بسرعت براه افتد.

چند تن از سپاهیان دشمن که از دست او زنده مانده بودند پا به گریز نهاده بحضور سپهسالار خود رفتند وازشجاعت وبردلی مردی که تنها باپای پیاده، آن هم در سنگر دشمن چنان به سختی مقاومت کرده بود، خبر دادند. به سپهسالار گفتند که وی در نبردگاه به شیر شبیه تر است تا به انسان. سپهسالار پرسید که این مرد با این دلیری کیست؟ گفتند که او بهرام است، بهرام شیرافگن که سپاه آریانا بهاوی نازد.

پرسید پیران که این مرد کیست؟

وزین نامداران ورا نام چیست؟

یکی گفت بهرام شیر اوژن است

که لشکر سراسر بدو روشن است

سپهسالار فوراً به یکی از افسران عالی رتبه خود بنام روئین دستور داد که عده ای سربازان خود ببرد و بهرام را در هرحال زنده دستگیر کند و به حضور او بیاورد و درین باره سفارش های لازم به او کرد. روئین باغرور بسیار براسپ نشست و روانهٔ رزمگاه شد.

بهرام از دور عده ای را دید که بطرف او می آیند. درمیانه آنان درمیانهٔ آنان روئین را تشخیص داد. چند تیر پیهم به طرف پرتاب نمود وخودش بر زمین نشست وسپر را بر سر گرفت. تیرها بر تن روئین اصابت کرد ووی را بشدت زخمی ساخت. همراهانش با دیدن وضع فرمانده دلسرد و پریشان شدند و روئین مجروح را بر داشته

بهرام در پاسخ صدا زد که ای پهلوان پیر وخردمند! سه روز است که شب و روز جنگیده ام و لقمه نانی نخورده ام. تمنای من از تو ای سالار جوانمرد این است که اسپی بمن بدهی، آنگاه خواهی دید که چگونه از این فهطهٔ خطرناک جان سالم بدر خواهم برد.

پیران پاسخ داد که ای بهرام! گفته مرا بپذیر و دست از تندی و لجاجت بیجای بردار، تو خود میدانی که درین نبردگاه از نسل بزرگان ما و از جنگاوران ما چندین پهلوان نامدار را کشتی. چطور توقع داری که این سپاه بزرگ بگذارد که تو ازین جا بروی! پس همان بهتر که پند مرا بشنوی واز مقاومت دست برداری.

پیران این سخن را گفت وبه سراپردهٔ خود برگشت. در سپاه توران افسری بود بنام نژاو، که مردی نیرومند ولی ناجوانمرد بود. همینکه از ماجرا اگاه شد به سراپردهٔ پیران آمد وپیران از گفتار خود با بهرام به او یاد کرد. نژاو از جا برخاست و گفت: هم اکنون میروم و او را بچنگ می آورم.

نژاو عده ای از بهترین جنگ آزمایان تورانی را باخود به میدان جنگ برد و با دیدن بهرام صدا زد که ای مرد! تو چند تن از بهترین مردان جنگی ما را کشتی بدان که اجلت رسیده واز دست ما جان بدر نخواهی برد:

سبدو گفت ازین لشکر نامدار

رهائی نیابی درین کارزار

سران را بریدی سرآید بمان
که آمد که بر تو سرآید زمان

نژاو به همراهان خود دستور داد که با همه سلاحهای دست داشته بر بهرام حمله کنند. بهرام باز تیر و کمان بر دست گرفت و تا آخرین تیری که داشت بسوی دشمن افگند. آنگاه دست به نیزه برد و آنقدر جنگید، تا نیزه اش شکست. پس از آن گرز را بدست گرفت و تا میتوانست با گرز و خنجر جنگیدن گرفت، اما زخم بسیار برداشته بود و تنش بسوی سستی میرفت:

چو زخمش بدینگونه پیوسته شد
ز تیر دلیران تنش خسته شد

نژاو دریافت که بهرام بر اثر ضربات بسیار و زخمهای که برداشته، دیگر آن توانائی قبلی را ندارد، آهسته پس پشت او آمد و از پشت سر شمشیر را بر شانهٔ او فرود آورد. بهرام بر زمی افتاد و یک دست او از تنش جدا شد:

جدا شد ز تن دست خنجر گذار
فروماند از جنگ و برگشت کار

نژاو از کار ناجوانمردانه‌ای که کرده بود سخت شرمسار شد و از غایت شرمندگی نخواست بر هیکل خون آلود بهرام ببیند.

خورشید هنوز جامهٔ پیروزه گون بر تن نکرده بود که گیو برادر بهرام که تاآن لحظه در انتظار برادر بود، با تشویش و نگرانی بسیار به فرزندش بیژن گفت: بیا باهم به میدان جنگ برویم-

نزد سپهسالار پیران بردند و باد ر دوداغ از ماجرا یاد کردند و گفتند که تاکنون به شجاعت و مهارت جنگی کسی چون بهرام ندیده اند.

حو بشنید پیران غمی گشت سخت
بلرزید برسان شاخ درخت

سپهسالار پیر خود از جا برخاست و با جمعی از همراهان خود سوار بر اسپ بجانب رزمگاه روی نهاد و همینکه چشمش بر بهرام افتاد با ملایمت و صمیمیت ولحن گرم جویای احوال شد وگفت:
یادت هست بهرام؟ در روزگاریکه سیاوش که روانش شاد باد، از جیحون گذشت و به توران آمد، تو با او بودی و چه روزها که با هم نشستیم و خاستیم و با هم نان و نمک خوردیم. امروز چرا درین میدان خونین اینگونه لجبازانه به پیکار ایستاده ای؟ می ترسم که مبادا با این مردانگی و جوانی وخردمندی سرت را بباد دهی:

نباید با این نژاد وگهر
بدین شیرمردی و چندین هنر
ز بالا بخاک اندر آید سرت
بگرید به تو دوده و کشورت

نژ ای بهرام اگر دست از مقاومت برداری ونزد ما بیائی به خداوند جهان سوگند می خورم که جز دوستی و صمیمیت ومهربانی از من نخواهی دید. حتی حاضرم با تو خویشی کنم و ترا با دامادی خود مفتخر سازم تا دیگر کدورتی میان من و تو نماند. گذشته ازین تو یک نفر بلیای پیاده از چنگ این همه سواران نبرد آزمائی چگونه جان سالم بدر می بری؟

و ببینم که چرا بهرام تا کنون بر نگشته است، مبادا حادثهٔ بدی روی نداده باشد.

هر دو جنگجو به نبردگاه آمدند و در جستجوی بهرام همه جا را گشتند تا آنکه بهرام را میان خاک و خون افتاده دیدند در حالیکه دستش از تنش جدا شده بود و پهلوان جوان آخرین ساعات زندگی اش را می گذراند. گیو با دیدن او از اسپ فرو آمد و فریاد بر آورد، گریه کنان به کنار برادر آمد. بهرام را از میان خون و خاک با توانی با صدائی که پیدا بود بزودی نبردگاه و نبرد را برای همیشه پدرود خواهد گفت ماجرای دوشینه را به برادر خود گفت و از ناجوانمردی نژاو با او حکایت کرد. گیو در حالیکه می گریست سوگند خورد به دادگر یکتا و به شب سیاه و روز روشن سوگند یاد کرد که تا انتقام برادر را نگرفته است جامهٔ جنگ را از تن بیرون نکند:

به دادار دارنده سوگند خورد
به روز سپید و شب لاژورد
که جز ترگ روی نبیند سرم
مگر کین بهرام سازان اورم

آنگاه شمشیری بدست گرفت و سوار بر اسپ در محلی که طلایهٔ «گزمه» سپاه دشمن از آنجا می گذشت و نژاو معمولاً با طلایهٔ همراه می بود در انتظار نشست، تا اینکه دشمن بی آنکه متوجه او شود از کنار کمینگاه او گذشت و نژاو که بر اسپ سوار

برد آهسته - آهسته از عقب طلایه میرفت. گیو همینکه مطمئن شد که همراهان نژاو به اندازهٔ کافی از او دور شده اند، با شتاب و مهارت افتراک اسپ (پشت زین) کمند را گرفت و بجانب نژاو افگند. کمند بدور کمر نژاو بپیچید. گیو سر دیگر کمند را به سرعت بدور ران خود بپیچید و اسپ را به حرکت درآورد. نژاو از پشت اسپ بر زمین افتاد. آنوقت گیو از اسپ پیاده شد هردو - دست نژاو را محکم بست وخود دوباره سوار شد، اسپ را به تاختن آورد. به همان سرعتی که گیو اسپ می راند نژاو در عقب او در حالیکه با کمند بسته بود بروی خاک کشانده میشد. نژاو مثل هر نامرد دیگری که هنگامی زورمندی جفاجوی و ستمگری است و در ناتوانی مذبوحانه عذر می آورد بنای نوحه و زاری گذاشت و از گیو التماس کرد که به او رحم کند، او گناهی ندارد، چرا از میان اینهمه مردم او را برای چنین کاری انتخاب کرده است؟ اما گیو که از خشم وغصه به دیوانگی میماند به او گفت که حالا خواهی دانست که چه کردی؟

ندانی همی آبد شور بخت

که در باغ کین تازه کشتی درخت

که بالاش با چرخ همسر شود

تنش خون خورد بارخنجر شود

تو ای نژاو سیه روی بدان که جزای خیانتی را که در حق بهرام کرده ای خواهی دید. نژاو زاری کرد که من این کار-

را نکرده ام ، وقتی من می رسیدم دیگران اورا کشته بودند. گیوکش کشان او را تا محلی آورد که بهرام بخاک افتاده بود و بالحن دردمند خطاب به بهرام که در لحظه پدرود گفتن با زندگی بود گفت : اینک آن ناجوانمردی را که ترا به این روز افگند، آوردم تا به قصاص خون تو سر بی بهایش را از تنش بردارم :

سپاس از جهان آفرین کردگار
که چندان زمان بودم از روزگار
که پیش از تو جان بداندیش تو
برآیم کنون از تنش پیش تو

نژاو زاری خواهشگری میکرد و میگفت تقدیر این طور رفته بود که چنین کاری شود ، حالا اگر مرا بکشی چه فایده دارد؟ نژاو در برابر بهرام خود را بخاک افگند و گریه کنان خواهش و درخواست بخشایش و عفو کرد تا او را ببخشد و از خون او بگذرد

بهرام که با زحمت میتوانست سخن بگوید رو به برادرش گیو کرد و گفت :

هر کس که بد نیامی آید یک روز به کام مرگ میرود، نژاو ناجوانمردانه مرا کشت ، اما تو ای برادر از خون او بگذر و بگذار تا زنده است سرپر گناهش خاطرهٔ ناجوانمردی اش را در حق من بیاد او آورد.

سرپر گناهش بگذار زتن ٭ مرا تا کند در جهان یاد من

گیو که دید چراغ زندگی برادرش در میان طوفانی از خون رو به خاموشی میرود، خروشی بلند برکشید و دست به شمشیر برد، سر از تن نژاو ناجوانمرد جدا کرد.

بهرام که در واپسین دم زندگی شاهد این صحنهٔ عبرت خیز بود در همان لحظه جان داد. گیو و بیژن با دیدن درگذشت بهرام خاک برسر کردند و به تلخی گریستند. آن گاه جسد بهرام را بر اسپ نهاده به سپاه آریانا رسانیدند و به رسم آن زمان بر تنش جامهٔ حریر کردند و بر تخت عاج نشانیده تاجی بالای سرش آویختند و او را در دخمهٔ شاهانه‌ای که آگنده به مشک و عنبر بود گذاشتند و در دخمه را با نقش و نگار آراستند:

در دخمه کردند سرخ و کبود
تو گفتی که بهرام هرگز نبود

اسدالله غضنفر

درې سبقه

په ولسوالۍ کې د ګوند منشي او بالکي يې سره مهال بازار ته راوتلي وو. منشي غوښتل چې هم له خلکو سره اړيکې پيدا کړي او هم پښې وغوړوي. که څه هم څو مه هفته وه چې نه د ولسوالۍ په کلا ډزې شوې وې، او د سحر په څه مجاهدين دوکانونو ته ورغلي وو، خو بيا هم هغه صرف په هغه سحر له کلا څخه د وتلو اراده کړې وه.

منشي د چکر په دوران کې د سګرټو اخيستلو دپاره يوه دوکان ته ور وګرځېده. له دوکاندار سره د دوکان په څنګ يو سپين ږيرے هم ناست ؤ، چې په منشي يې د ور سره زلمي له کلاشينکوف او اطاعته شک راغی چې د حکومت معتبره سړی دی. منشي په غوږ، ټ سبه-له سپين ږيري سره دوه درې خبرې وکړې، خو د سپين ږيري چې زړه ډېر پړسېدلی ؤ، دوی او روسانو ته يې ډېر بد رد-وويل او حتی يو ځل يې د ګرېوان تنۍ خلاصې کړې چې ولاړ به ټوپک مې ولګی، تر دې ژوند خو مرګ ښه دی » بالکي يې په قهر شو

تندی یې تریو کړ، خو شه یې ځکه ونه ویل چې منشي د ډېرې نرمۍ خبرې کولې.

منشي سپین ږیري ته وویل: «بابا! ته زموږ مشر یې، ته زموږ سپین ږیری یې، تاسو باید موږ ته لار وښایاست، دا خبره سمه ده چې موږ سهوې کړې دي، موږ غلطۍ کړې دي، موږ اشتباهات کړي دي، اما تاسې باید ...»، خو سپین ږیری نه بس کېد او اخیرالامر منشي ځني په خندا-خندا خدای پاماني واخیسته، او روهي شو.

په لاره بانډې بالکي ورته وویل: منشي صاحب! ډېره زیاته حوصله دې ورته وکړه. منشي پر اوږه لاس ورکښېنود او په داسې انداز کې لکه څوک چې چا ته ډېره اهمه خبره وروزده کوي، ورته وویل: موږ باید له انقلابي تواضع کار واخلو! انقلابي تواضع له موږه غواړي چې باید هره سخته په ځان تېره کړو، څو وکولای شو د انقلاب اصلي ماهیت خلکو ته ور وپېژنو!....

ځلمي د منشي خبرې په دقت واورېدې، خو پوره یې زړه ته ونه لوېدې او دا یې هم د منشي په روحي کمزورتیا پورې وتړلې.

شپې او ورځې همدارنګه بې ږږ و ډوزه تېرېدلې، منشي خلکو ته ضرر نه رساوه او مجاهدینو هم نه غوښتل چې پخپله عیاشۍ کې لاهو منشي د جنګ او جګړې دنیا ته راوباسي. په او لسوالۍ کې کرارۍ ورځ په ورځ دومره ډېرېده چې که له پوره ته په هوا تېرېدونکو جنګي الوتکو اواز نه راتلی، نو بیله سخنبه نه وه چې چا ته به یې د غلګ وریاد کړي وای.

مګر دا کرار یې د سلګونو ټینګونو او عسکري موټرو هجوم په
څو شپو کې تالا والا کړه. د اولسوالۍ په بازار کې د قوي تر رسېدو
د مخه دوکاندارانو دوکانونه وتړل، مجاهدینو خپل ځانونه سمبال کړل
او نورو خلکو د همېشه په څېر په مجهول سرنوشت ځان وسپاره.

روسي قوه په هغه شپه د اولسوالۍ له کلا سره تم شوه، سبا ته
د کلیو محاصره او تالاشي شروع شوه. له روسي عسکرو سره به منشي
او بالکي غبرګ ګرځېدل. دوی دواړو د راه بلد او راهنما حیثیت
درلود او حتی کولی یې شول له مرګه خلک وژغوري. منشي او
بالکي به دوه شپې او ورځې خوب او خوراک په ځانونو حرام کړی و،
په دې دوو شپو او ورځو کې منشي ډېر قهرجن او بې حوصلې شو. دوه
درې ځایه یې کلیوال په برچو ووهل، او یو ځل یې یوه زړه ښځه
چې عذر یې ورته کاوه چې درې سره زامن یې عسکرو ته مه بیایاست،
د کلاشینکوف په کونداغ په خوله دومره کلکه ووهله چې درې څلور
غاښونه یې ووتل.

له نیونو او پلټنو وروسته چې دوی له قوې سره د اولسوالۍ کلا
ته راستانه شول او بالکي ته د منشي اعصاب آرام معلوم شول، نو هغه
ته یې وویل: زه فکر کوم چې د هغې ښځې وهل ښه نه وو.. منشي
خبره ورغوڅه کړه ویې ویل: ته ا نه! باید انقلابي بې خوږده وسره
وشي. زلمي وویل: انقلابي چال چلند خو په هر حال کې پکار دی
خو زما مطلب دا و چې داسې اعمال زموږ د دښمنانو د ناوړه
تبلیغاتو له پاره لاره هواروي. منشي د دې د پاره چې هغه خپلو-

خبرو ته سم متوجه کړي هغه تر مړوند ونيوه او بيايې په خبرو پيل وکړ: ته چرت مه خرابوه! د دښمنانو هيڅ هم په وس کې نه دي ... د انقلاب طوفان په مخ روان دی ... د تاريخ څرخونه څوک په شا نشي اړولی ... ته يې غمه اوسه نه دا زړی هم درباندې کوم چې د دوستو قواو يوه برخه په اولسوالۍ کې پاتې کېږي، نو ر به هغه پخوانی حالت نه وي ... اوس به مونږ داسې نه يو چې له کلا نه به بهر نه شو راوتلای. اوس به په تېزۍ سره دې ګړنې حاکميت د تحکيم له پاره کار کوو او پرمخ به ځو. دې وروسته خبرې د زلمي زړه پراوه کړه او د نورو خبرو ضرورت يې محسوس نه کړ.

روسانو د اولسوالۍ کلا ته له راستنيدو سره سم د مورچلونو په جوړولو او د ټانکونو په ښخولو او ځای پرځای کولو لاس پورې کړ. وروسته له دې به کلا بند شوي پرچميان حتی ماښګرمهال هم په مبارزکې ګرځېدل او کوښښ به يې کاوه چې د خاد "شبکو ته په کليو کې لاره پيدا کړي.

روسي قوې پوره دوې هفتې په بېغمۍ سره تېرې کړې، خو د درېمه هفته يې يوه شپه هم په کرارۍ سبا نه کړه. مجاهدينو چې د نورو سيمو د غازيانو له کومکي ګروپونو سره راستانه شوي وو دېر بد حال پاندې راووست او اخر خبره دې ته راورسېده چې يو ورځ د سهار په څېره کې قوه بېرته خپل مرکز ته ستنه شوه.

منشي، بالکل او نور پرچميان چې د ټانکونو په څرهار راوينس—

شول او په کیسه یې سرخلاص شو، نو سخت وارخطا شول، خو له پېښې تنبسته نه وه، د کلا دروازه یې وتړله او منشي له مرکز د مخابرې په واسطه د نورې قوې غوښتنه وکړه. د مرکز د مثبت ځواب په انتظار په کلا والو ماښام شو.

ماخوستن مهال مجاهدینو بیا په کلا یرغل وروړ. مجاهدین چې د قوې ستنېدو لا زړه ورکړی او د پلټنې په وخت د منشي اعمالو په قهر کړي وو، ډېر سخت وجنګېدل او وروسته له یونیم ساعته جګړې یې د کلا اکثره ساتونکي تسلیم کړل.

کلا له ځلوروخواوو د مجاهدینو تر اور لاندې وه، مګر بیا هم منشي نه تسلیمېده.

هغه او بالکي یې په یوه برج کې مورچه نیولې وه او په داسې حال کې چې له مرکزه یې مرسته غوښته، په مجاهدینو ډزې کولې.

خو یو وخت چې له بارو نه د ډک د یګ بخار د چاودنې په اثر د کلا جنوبي دېوال راپرېوت، نو د منشي له لاسه ټوپک ولوېد، ټول بدن یې په رېږدېدا پیل وکړ او په داسې حال کې چې مخابره یې لا په لاس پورې ټینګه نیولې وه، خپل بالکي ته وویل: شاباس! شاباس! ډزې وکړه! له انقلابي شهامته کار واخله!

شېبه وروسته د منشي ژبه هم تړه تړه غوندې شوه، په ماته کړېده ژبه یې بالکي ته لا ویل چې شا- شا... شاباس.. لله... له ...ان... ان.. قلابي... شش- شهامت ته (دان... قلابي... ...) . د زلمي په ژړ کې نوځري ور تېر شول او هم د دې لپاره چې مجاهدینو ته ځان سرخروی کړي، نو په منشي یې د کلا شینکوف خوله راواړوله!!

خاطره

سږ کال کندهار د پخوا په څېر د جنګ د اور د لمبو سور تنور ؤ،
چې غرمه به تېره شوه ، د ټوپکو، ماشینګڼو، توپو او بمونو خولې
به وازې شوې او بیا به تر صادقه سهاره پورې نه چوپېدلې.
له پاسه به په جوالو- جوالو باروت او کیمیاوي مواد چې ځمونږ
د نړۍ د معاصر جهالت د مرګ په ډېرو پرمختللو ابزارو بدل کړي
وو ، د کندهار د تاکستانونو پر شنو میدانونو راپرېوتل.
داورونو او دودونو شنې لوخړې به یې د شنه آسمان په لور -
پورته کړې.

شین او زرغون کندهار چې تر جنګ د مخه ګلونو به یې د
کوډګر او جادوګر طبیعت ساحرې ننداری وړاندې کولې او-
اوس په یوه سوځوونکي جهنم بدل شوی ؤ ، هره خوا تورې
کنډوالې ، سوځل شوي کورونه ، لوټ شوي بڼ اوونه، ړېږېدلي
چمنونه چې د جنګ دوړ وړې شنه جوړه ، له غولي ټوله کړې وه
له نظره تېرېدل.

غلام آغا چې اصل نوم یې غلام محمّد ؤ، یو او یا کاله
پخوا د همدغه کندهار د سرپوزې په منطقه کې زېږېدلی ؤ،

د غلام کاکا په قول د ده د زړو زمانه هم د هيواد له لمسي څخه د شين سترګو مهاجمينو د شړلو زمانه وه.

د غلام کاکا د هغه وخت غزاګانې نه وې په ياد، خو دومره- ضرور ورته معلومه وه چې پلار، دوه ورونه او درې کاکاګان يې د بولدک په محاذ کې د شين سترګو مهاجمينو او کفارو پر ضد هم غازيان شوي وو او هم شهيدان شوي.

غلام کاکا د مور له خولې کيسه کوله چې زه به هغه وخت کې وم د دوو- درېوو کلونو، مور فقيرې مې راته ويل چې تانه تانه مې لا تي پر بکړۍ وې چې د غزا کال شروع شو.

مور مې ويل چې غزا د ملايانو صاحبانو په امر چې دا امر يې هم د خداى تعالىٰ له کتابه راخيستى و، پر ټولو نرانو او زنانو فرض شوې وه، په ځان او مال سره او په هر شي سره.

ملايانو صاحبانو جاري کړ امر د شريعت محمدي او شروع شوه غزا په ټول کندهار کې او په ټول افغانستان کې.

مور فقيرې مې ويل چې زموږ د کور غټان چې پوره ټوله کوړۍ يې سوای ټوپک او راغوړځولای يې سوای کافر او ملحد او ظالم او فرنګي وژلي و غزا ته. او شهيدان سول پر وطن اوس يې هم قبرونه شته چې شناختي يې د هغه وخت له کيسو، عبرتونو او سربندونو څخه يادګاري کوي.

غلام اکا لږ څه خيلې عمرخوړلی او بې سره وخندل پر سپينه ږيره يې لاس راتېر کړ او بيا يې د سپين پاچا او بده-

شمله شاته وهله، لکه چې د ميوند په لوړو وبوله، په داسې
حال کې چې د ميوند لويې هديرې ته يې اشاره کوله، يو سوړ
اسويلی وکيښ او ويې ويل:

گوره بچيه! په هغه لويه هديره کې ډېر غازيان او
شهيدان ښخ دي، دغو غازيانو خپل خوږ ځانونه
فقط د دې له پاره قربان کړي دي چې د الله تعالی تر
حکم لاندې مونږ ژوند وکړو، ناموس او عزت مو له
کافرانو او شيطانانو څخه په امان وي.
دا خاوره د خدای تعالی خاوره ده - دلته دې د خدای(ج)
بندگان د خدای پاک امر مني نه د بل چا.

غلام کاکا ويل چې که انسان ايمان ونه لري هغه بيا
آزادۍ ته هم ضرورت نه لري. مونږ د دې له پاره خپله
آزادي غواړو چې ايمان لرو. اصل خو هم دا ايمان دی
چې مونږ ته د آزادۍ درس راکوي، د بې ايمانو په آزادۍ
څه؟

غلام کاکا د جهاد له پيل څخه تر اوسه پورې جهاد نه دی
پرېښی. ده ځانته د «مجاهدزاده» نوم غوره کړی و.
د منطقې د نورو سپين ږيرو په قول د ده پلار سيد محمد غازي
د کشکي نخود د لښکر مشر و او په جنگ کې يې مېړانه کړې وه
اوس يې هم قبر د غازي سيد په نوم شته او د شناختې
جنډه يې د غزا او جهاد بيرغ دی چې ځينې بېرېږي کافران -

او ملحدان او سره چینه ده د کرامت. د قبر خوره ده یې بې نوره خلک په نوره ورتوب راولي.

مجاهدین او هم چې کله د بولدک له لارې د هوایي میدان په سر عملیات کوي د سید غازي بابا قبر ته حاضرېږي او هلته له خدای (ج) څخه په دُعا کې نصرت غواړي.

غلام کاکا کیسه کوله، ویل یې چې نور مامد کافر (نور محمد تره کی) د بخارا د شین سترګو قاتلانو جاسوس پاچاګردي شروع کړه، په کندهار کې غزا نه وه، زه لاړم ارغستان ته او هلته مې جهاد شروع کړ. تر اوسه پورې مې غزا ئه ده پرېښې، کله چې په کندهار کې غزا شروع شوه، خپل څلور ځوانان زامن مې له کوره راویستل په محله جات کې مې سترګې په رنځو ودتورې کړې، څو پکونه مې ور په اوږه کړل، د اوبو پټکي مې ترملا وروتړل اوبیا مې اودس تازه کړ او څلور رکعته نفل لمونځ مې وکړ مخ مې قبله مې خدای تعالیٰ ته سجده وکړه، ما ویل ای پروردګاره! زه ستا ګنهګار بنده یم، تا پرما رحم وکړه نن دا براهیم خلیل الله سنت پرځای کوم، خپل څلور زامن ستا د رضا په نوم د اسمعیل ذبیح الله په څېر قرباني کوم، خدایه! زما دغه قرباني قبوله او منظوره وګرځوې خدایه! زما په نیت کې نور هم اخلاص پیدا کړې. د غلام اکا سترګې له اوښکو ډکې شوې.

د غنې کندهارۍ واسکټ له کینې جیب څخه یې یو سور بادامګلی دستمال راوکیښ او خپلو اوښلنو سترګو ته یې ونیو.

هغه شپه ساعت چې پاتې وه بیا یې له جیبه د تورو نسوارو ډک کډو (۱) را ویوست، د ورغوي په منځ کې یې لږ څه تور نسوار په ډېره خاصه سلیقه واچول او د دوو ګوتو په مینځ کې یې لږ نسوار پورته کړل، د پوزې په ښي سوړمه کې یې وسومل چې کډو ته یې وکتل احساسات یې زیږه شول لکه چې کومه خاطره ور ته یاده شوې وي.

هغه ته د کډو په لیدلو د یوه مجاهد خاطره ور یاده شوه د غلام کاکا په جیب کې سور کډو، هغه ته له نن څخه اووه کاله وړاندې ملا راکېټ اُخند په دې خاطر ورکړی و، چې له شهادت څخه ورو وروسته به ما د همدې کډو په لید وسره یادوې د کډو پر ښا دا بیت لیکل شوی و:

د وصال ډیوه به مړه وي زه به خاورې
د اپه یاد د محبت ور سره واخله!

ما ته له هغه څخه د ملا راکېټ اخوند پوښتنه وکړه:

کاکا ملا راکېټ اخوند څوک و؟ کاکا په ډېره ویاړلې لهجه په خبرو پیل وکړ: ولې هغه نه پېژنې؟ ملا راکېټ اخند د کافرانو او روسیانو د ټانکونو په سر تندر و —

---

(۱) کډو: د نسوارو یو مخصوص ډبلی دی چې زاړه سپین ږیري پکې نسوار اچوي.

اول يې په بوتلانو تمانکونه سوځل، اول ځل يې د حرقې شريفې ترمخه د کفارو ډيره تمانکونه په بوتلو وسوځل، بيا يې سپه سرپوزنه کې دري تمانکونه وسوځل، بيا يې د کابل ــ دروازې د ګرمې تمانکونه وسوځل، او بيا چې را کيته پيداشو نو د خداى نصرت چې وي هر مشکل اسانيږي، سبب را کيته شو اومل د خداى (ج) نصرت، ملا راکيته په يوه را کيته ځلور شلې (۸۰) تمانکونه وسوځل.

کاکا ملا راکيته اوس هم شته؟

نه هغه د خداى (ج) د محبت لايق شو، هغه زما له ځلور ګلاله سره يو ځاى شهيد شو. هغه به اوس د حورو اوغلمانو په منځ کې ګرځي، پر هغو د خداى (ج) رحمت وو.

کاکا ته د ځلورو شهيدانو پلار يې؟

هو! دا هم د خداى (ج) رحمت دى! د خداى (ج) لورينه ده، زه ګنهګاريې هم د ځلورو شهيدانو پلار ګرځيدلى يم.

غلام اکا تلوار او بيره کوله ويل يې چې ځم محله جات ته، هلته ډير مجاهدين سره راټول شوي دي که مې نور ــ وس او سيکه نشته پر شهيدانو خو به يې د يا سين شريف تلاوت وکړم.

کاکا له ما څخه رخصت واخيست، تر رخصتيدو وړاندې مخکې ماورته وويل:

غازي کاکا! زه ستا له مجلس څخه سخت خوشاله شوم، له تا-سره قول کوم چې ستا د کارنامو او د داستان به د ډوند داغز تې لارې سر مشق گرځوم. ته به هیڅکله هم زما هېر نشې. د غلام کاکا په شونډو هم د خوشالۍ مسکا خوره شوه، په خندا شو.

هغه پوښتنه را څخه وکړه؟ لږ که دې هېر شوم؟

ما ورته وویل: نه مې هېرېږې، څه! دا شپې د شپې په توگه د درس واخله که دې هېر شوم نو یا دونه به مې ښه ده!

ما ورته وویل: هو! ښه ده.

ما شپې را واخیستلې او را روان شوم.

کال تېر شو، یو ځل بیا پسرلی را ورسېد، کندهار لا-هماغسې سوگوار و، نو تل ښار د اورونو او بمونو باران و، د ښنو تاکستانونو له منو څخه هماغسې تورلوگي پورته کېدل.

مجاهدینو سږکال د کندهار په ځلیرویشتو محاذونو کې د انگریزانو له تربورانو شین سترگو روسانو سره غزا درلوده.

سږکال جبهې ته له رسېدو سره سم د غلام کاکا دوی ځای ته حاضر شوم، غلام کاکا نه و.

اوس نو د هغه پر قبر د چنار یوه لوړه شنا خته —

ولاړه وه.

هو کې!

غلام کاکا شهید شوی ؤ. د مجاهدینو د مجاهد دلاري په سفر کې خپل تا کلي مرام ته رسېدلی ؤ.

ماهما غه تسپې له جیبه راوا یستی او بیا مې په غوږ وکې.

پر د بلې باندې لیکل شوی بیت زمزمې ا نګانه شروع کړه؛

دا بیت چې:

دوصال شپه به مرم وي نه به خاورې
دا په یاد د محبت در سره واخله!

ابوامان

پرسور غربل راته ننوردی

افغانستان د تاریخ په اوږدو کې سره اوښتې ده، ځمکه راخلې ده، دا ځکه چې دې خاورې حساس جغرافیوي موقعیت درلود، دلویدیځ له خوا راغلو یرغلګروته یې د هند دروازې بڼه درلوده او د ختیځ ـ له خوا راخپرو شویو تېریکوونکو ته د ایران او خلیج دلاندې کولو غابنی او معبر و. دې حساس جغرافیوي موقعیت په ټول تاریخ کې دا خاوره ناآرامه ساتلې او تل یې د وخت سورمخي او ثړمخي سنګلاکګر هڅولي چې د دې خاورې په حریم تېری وکړي، خو د خدای (ج) په مرسته او د دې خاورې د مېړنو زامنو د غیرت او مېړانې له امله ټول سورمخي، ثړمخي او بدمخي یرغلګر تورمخي شوي، مات شوي او په تښتو شوي دي.

او ومه او اتمه پېړۍ په آسیا کې د مغلو د تاړاکونو، ورانیو او وحشت پېړۍ ده، دا وخت چنګیز او د ده اخلافو د افغانستان مخ ښارونه لکه بلخ، هرات او نور ولات او د دې ښارونو اوسېدونکي یې قتل عام کړل. په همدې تېریو او قتل عامونو کې د زابل تاریخي سیمه هم شامله وه، د چنګیز اخلافو د دې سیمې په استوګنو وحشیانه او خونړۍ حملې وکړې او ډېر ځاني او مالي تاوانونه یې واړول، خو دې

سیمو او سیدونکو هم میړنۍ مقابله وکړه، تر دې چې لښ او بې قوته شول. په همدې نښته کې مشهور نیکه بابا هوتک هم برخه درلوده دوه ولیدل چې افغانې ځوانان مړه او لښ شول او نژ دې وه چې په لښکر ماته وکړه شي، د سره غږه یې لمنو کې سرې وینې روانې وې همدا وخت یې خپله دغه تاریخي حماسه وویله:

پېړ سور غر بل راته نن اوری
وګړ یه حیوپ راته پیغور دی
پېر کلي کور باندې مُغل راغی
هم په غزني هم په کابل راغی

* * *

غښتلیو ننګ کړئ دا مو وار دی
مُغل راغلی په تلوار دی
په پښتونخوا کې یې ناتار دی
پېر کلي کور باندې مغل راغی

* * *

آ! د مرغو غښتلیو راسئ
پر ننګ ولاړ د پښتونخوا سئ
تورې تېرې غشي ترملا سئ
پر کلي کور باندې مُغل راغی

* * *

زلمو په عشق کړئ وارونه
د تېرو تورو ګوزارونه
ورو ورباندې کړئ خپل تېرونه
پر کلي کور باندې مُغل راغی

* * *

زما د زلمو وينې بهېږي
ځمکه او غرونه يې سره کېږي
مېرځي زغلي او ستړي هېږي
پر کلي کور باندې مُغل راغی

* * *

پښتنو هلئ سپر غږه جنګ دی
سوړ غر په وينو د دوی رنګ دی
مهال د توري دی، د ننګ دی
پر کلي کور باندې مغل راغی

* * *

زلمو پر ننګ ځانونه مړه کړئ
د سېمې په عشق مو پېيه کړئ
د پښتونخوا ځمکې ساته کړئ
پر کلي کور باندې مغل راغی

* * *

هوا مغلانو تېری نه کوي، تجاوز نه کوي، جنګ نه کوي، خو ننګ کوي، خپل حریم ساتي او د تسلیم او ماتې نوم نه پېژني. د هوتک بابا د ننګ له دې غږ سره هر ځوان لکه زمری پر دښمن حملې پیل کړې، له دوی څخه یې ډېر ووژل او سور غر یې د غونډ د مغلو په وینو داسې سور شو چې د لمر وړانګو به دا غر برېښانده کړ او د هوتک بابا دې غږ به د غره تر وکې تر لیرو لیرو انګازې کولې:

«پر سور غر بل راته نن اور دی!»

نن بیا هم همغه ورځ ده، پر سور غر بیا هم اور بل دی، د ظلم عصر چنګیزیان زموږ په خاوره راخواره شوي دي، ستر چنګیزیانو یې وحشت هم پر مخ تګ کړی، ځکه هغوی به په غشیو او تورو خلک وژل او د عامو وژنو وسایل محدود وو، خو دا وحشیان د انسان وژنې او قتل عام له پاره د وخت د ډېرو مدرنو او پرمختللیو وسلو نه کار اخلي او تمدن یې د وحشت خدمت ته ګومارلی دی، دوی توپونه او هاوانونه هم ولي، کلاشینکوف او ماشیندارې هم چلوي، الوتکې یې هم بمونه او بمبارۍ کوي او کیمیاوي وسلې هم. د دوی په وحشت د ماشومانو، سپین ږیرو او ښځو وژنه هم روا او روانه ده، او د ټوپکو توغولې نښې نښانې له منځه وړل غواړي.

خو افغاني زلمیان د تاریخ په حکم، د مشرانو د میراث په توګه او د خپل ننګ او غیرت له مخې دا وحشت زغملی نه، دې وحشت ته -

تسلیمېږي نه او د خپل د ننګ رسالت په مینه او مېړانه تر سره کوي او له همدې کبله نن بیا هم پر سوړ غږ اور بل دی، او د مرغۍ غښتلي ورسره په جنګ بوخت دي، د سره غره لمنې بیا هم د دښمن په وینو لړلې شوې او د اسلوړي غږ د آزادۍ سرلوړي ته ونډه کوي او نامن یې د خپل ننګ او مېړانې له کبله خپلواکي لري، خپلواکي ساتي او د خپلواکۍ له پاره جنګېږي او د بري تر پړاوه د ننګ د دې جنګ د پرمخ بېولو هوډ لري او ګروهمن دي چې:

د وطن په سر له سره تېرېدل
د هېواد په مینه وینې توېدل
د تاریخ د مېړنیو ننګ ساتل
خپلواکۍ ته سره ډولۍ تیارول
سرلوړي ده، ویاړ دی، فخر دی، عزت دی
په تاریخ کې جاوېدانه نوم ګټل

* * *

د پردیو په تېرو تورو ورتلل
په ټانکونو، په توپونو ورختل
د ګولیو په باران ور ګډېدل
د بمونو په اورونو کې لمبل
د وطن ننګ او ناموس پر ځای کول دي
د وطن په لار سرونه جارول

«پای»

* * *

د موسى محمد ليكنه او څېړنه

په پښتو لنډيو كې

د مېړنتوب او سرښندنې

ځفتونه

پښتو لنډۍ د زمونږ د عامیانه وګړني ادب هغه ارزښتمنه پانګه ده چې له پېړيو - پېړيو راپدې خوا يې د نړۍ د نورو ټولو په پرتله پښتو ادب ته ځانګړی رنګ او ځلانده ګاڼه ښلی دی، او له پېړيو - پېړيو راهیسې يې زمونږ د اولس د درنو خپلونو او ټبرونو د غما و خوښۍ محفلونه او مجلسونه ګرم ساتلي دي او زمونږ د عوامو د ټولنیز ژوندانه اصلي بڼه يې تر ډېره ښه انځور کړې ده.

زمونږ د کليوالو د مېړانو، سرښندنو، ځان تېرېدنو، هیلو امیدونو او هوسونو سندرې يې په خاص او ځانګړي رنګ کې رنګولې دي او د وختونو له دوړو يې پښت مونږ ته پوره په سالمه جوله کې را-رسولي دي او له مونږ څخه به يې د سبا ورځې نسلونو ته د خپل تاریخي امين خصلت له خوی او بوی سره يو ځای وړاندې کسېږي، او ګویا د نن ړان سباته او د سپا و ړڅې رنګ باڼې وړڅې او د بلې وړڅې پېښې به-

بلې ورځې ته سپاري .

او همدا رنگه د يوه ملت د ټولنيز ژوندانه د بېلابېلو پړاوونو اصلي بڼې او ځانگړې د وختونو او زمانو له معبرونو څخه د هستۍ ډگرونو ته لېږدوي او تداوم او پايښت ورېښي او دې ته يې نه پرېږدي چې د وختونو دوړې د زمان په بېلابېلو مرحلو کې د يوه ملت د ژوند، کلتور او فرهنگ پر اصلي بڼه د گمنامۍ دوړې پرې باسي .

مسلمان افغانان د آسيا په لويه وچه کې پنځه زره کلن ـ ژوندى تاريخ لري او دغه تاريخ د يوه ژوندي فرهنگ او کلتور تاريخ دى چې هيڅکله هم بهرنيو يرغلونو او بريدونو له منځه يونه وړلای شو، بلکې د هر تجاوز او يرغل په نتيجه کې يې ريښې د تاريخ ژورو ته وځغاستې او د خپل محکم موجوديت حاکمانه آثار يې ثابت کړه.

خدای پوهېږي په پښتو کې به د لنډۍ لومړى شاعر څوک وي او دا لنډۍ به د کوم او ښه او ښپانه د شپېلۍ (توليې) له نغمې سره په سندره کې غبرگه شوې وي، چا به د لنډيو ويل پيل کړي او څنگه به يې پيل کړې وي ؟

زموږ په معاصر تاريخ کې د لنډۍ د ژورې اغېزې او تأثير کيسه د ميوند د جنگ کيسه ده . د ميوند جنگ يوې قندهارۍ پېغلې (ملالۍ) د دې لنډۍ په بيه گټلى وچې :

«که په ميوند کې شهيد نه شوې * خدايږو لاليه بې ننگۍ ته دې ساتينه

همدغه لنډۍ وه چې د افغاني غازیانو په وینو کې یې د غیرتونو لمبې ورګډې کړې او افغاني کوتکونو برطانوي توپونه مات کړل – میوند فتح شو، او "ملاله" د تل له پاره د تاریخ په پاڼو کې د اتلولۍ بېلګه شوه، او د میوند د ډګر خاطره د همدې پورتنۍ لنډۍ په وجود کې ژوندۍ پاتې شوه.

افغاني عامیانه او وګړني ادب د افغانانو د ژوندانه او هېواد له خارجي دښمنانو او پردیو تاړاکګرانو او یرغلګرانو سره په یوه سنګاره تضاد کې سر راپورته کړی دی، او پر دین او وطن باندې یې سرښندنې او ځان ځارونې ته د ستاینې ترانې، نغمې او فن پارې وړاندې کړې دي.

مېړانه، ننګ، غیرت، حریت، وطن پالنه، سخا، مظلوم پالنه انسان دوستي، شرافت، عزت، حمیت، اصلیت، صداقت، انسانیت او انساني ښه خُلقت یې په داسې انداز ستایل شوي دي چې – بالکل طبیعي رنګ لري او ځانته بل ډول جوله او څېره.
او همدغه امتیاز دی چې افغاني عامیانه ادب یې د ژوند په ادب بدل کړی دی او موږ یې په اسانۍ سره کولای شو چې د دغه ادب په هنداره کې د ژوند درځونو، کړاوونو، او ستونزو جوړې او ښې په اصلي شکل وګورو او ورسره – ورسره د تخیل الوزګانو او آرمانونو بډوالو بهیرونو او کاروانونو نندارې هم وکړو.

اصلي موضوع پاتې شوه، زه غواړم له درنو لوستونکو سره په پښتو لنډیو کې د مېړنتوب او سرښندنې پر اوصافو وغږېږم –

چې په پښتو لنډيو کې يې زښته نايات مثالونه پيدا کيږي.

ما د مخه وويل چې د افغانانو هېوا داو فرهنګ تقريبًا د تاريخ په هره پېړۍ کې يو ځل نه، څو ځله د پردیو متجاوز او يرغل لاندې راغلی دی او په مقابل د دغه لوی او تاريخي هېواد د زړورو ځوانګړو او سپينږيرو، او د ډګروالو د تورو کېږديو او کليو او بانډو پېو ونډه ګان او کوچيان مجبور شوي دي چې د مچلو غزي، سيلاوي توري او ډانګ په وسيله متجاوز او يرغلګر دښمن له خپل حريم او کور-کلي څخه وشړي.

همدا پېښه ده په افغانستان کې بيا هم هماغسې د مغلو، انګريزانو ډير غلونو او تاراجونو په څېر د تاريخ پر صفحه را برسېره شوې ده او د کېږديو، خيمو، کالو او خونو ساده کليوال نن هم د تېرو جګړو په څېر په يوه روا جهاد کې قرباني ورکوي او د جهاد وړاندې تګ ته يې د آزادۍ او خپلواکۍ په آرمان د ويښو موج اړم کړی دی، او پر مخ يې بيايي.

دا ځل د افغانانو دښمنان شين سترګي روسان دي لکه چې يو وخت چې توارنيان وو. په داسې خاصو تاريخي حالاتو کې طبعًا د عاميانه ادب په سندرو وچپو کې د ميړنتوب او شهامت ستاينه ځوبن پيدا کوي او زمونږ د پېغلو غرور او لوړ شهامت چېرته هم د اسې منلای چې خولګۍ يې موږيګي وخوري، چې پر دين او وطن ننګ نه کوي او د خاورې او ناموس له پاره سر په تلي کې نه ږدي.

ښو ځکه وايي چې :

مين په خداى کې دې نصيب شم
پرې سې دې نښتې د تورو تورو واوره

زموږ په غيرتمنه او مؤمنه ټولنه کې مسلمانې او غيرتي ميرمنې د داسې سړي او ميړه څخه ډېر ونده له ملګرتوب څخه انکار کوي چې د جهاد او غزا وخت وي، د اسلامي امت پر مقدساتو د کفر سلطه او قبضه وي، او په داسې حال کې دې هم د ميړه سر روغ وي او پر هغه دې د تورو تورو وار ونه نه وي .
داسې ميړه ته مين ګي وايي او مؤمني ميرمني يې په مرګ ستر ګي نه توري :

د رنځو ګو ډي مې ساتلي
د مين ګي په مرګ به سترګي تورومه

خو په مقابل کې هغه ميړه او زلمي چې ځوند د عقيدې په ډنيا کې او مرګ د عقيدې له پاره غوره ي ، پر ناموس ننګ کوي، او پر دين غزا، او پر خيل کلي او کور له اغيار روسه جنګ کوي په ښنتو ښو او صافو ستايل شوي دي، حتى د دين او وطن د سياهي ، غازي او مجاهد په ټوپک وياړ او فخر کېږي ، ميړانه يې بيا - بيا ستايل کېږي :

ټو د ې بو ټه ټو پک دې جار شم
پر او ږه ستا دې کږه زه له خياله ځمه

* * *

او یا داچې:

ته په سنګر زړور خېژه
زه به اوبه په سالنګ درخېژومه

که مونږ په دې ټپیو لنډیو ته ځیر شو، نو دا به راته جوته شي چې په مؤمنو افغانۍ پېغلو کې د آزادۍ او خپلواکۍ روحیه څومره پیاوړې ده او څومره سوڅه او سپېڅلې

پر دښمن سمه وځه کوږ نشې
ما پر همزولو باندې ډېر خندلي دینه

يا:

په وینو رنګ توره دې راکړه
راشه په سرو شونډو دې نه درپاکه کړمه

يا:

سبا پر سپین بولدک غزا ده
تر خدای مې جار کړې شنه ځوانانو غزا ته ځینه

يا:

له خپله لاسه مې پرې مه کړې
چې ډز دې وشي زه په بام درو ختمه

او يا داچې:

جانان مې بیا جهاد ته درومي
په ګړنده کې به ځوندي ورله تړمه

* * *

پورته لنډۍ څنګه تخلیق شوې دي، او ولې تخلیق شوې دي؟
یوه افغانۍ مؤمنه پښځه خپل د ژوند ملګری د ګولۍ او کارتوس په ګوزار ټپي او ورو ستلی شي، خو د همزولو پېغور او د بې غیرتۍ داغ د خپل خاوند له پاره نشي زغملای. د بریا او کامیابۍ په وخت کې د دښمن په وینو سره توره په شونډو پاکوي او په دې توګه د مجاهد زلمي د تشویق او ترغیب له پاره لنډۍ تخلیقوي او د دښمن په وینو یې خوا یخېږي، د الله تعالی شکر کوي چې په روا لاره کې خیالي ځوانان د غزا ډګرونو ته ځي او خپله وینه د خپلې ټولنې د بقا او ژوند په آرمان د تاریخ رګونو ته تزریقوي، خو امنا له غلامۍ، امنا له ذلته او توبه له بې غیرتۍ، او بې هویتۍ.
زلمی د خپل ژوند ملګرې له پېغوره دارېږي، خو د ټوپک له خونکارۍ او جلادۍ څخه نه ویرېږي، نو ځکه خو یې محبوبه خپل ځان مسؤل بولي او وایي چې:

له خپله لاسه مې پرې مړ کړې
چې ته ژوندی وشوې زه به په بام درختمه

یا:

جانان مې بیا جهاد ته درومي
په ګڼ د [illegible] به څو سړي ورله ټومبمه

دا پورته لنډۍ ما د زابل په شاجوی کې اورېدلې وه او په هماغه ساعت یې دومره تاثیر را باندې وکړ چې په رګ - رګ کې مې -

د دغه اولسي نادرې ادبي لنډۍ اثرات و ځغستل چې تر اوسه پورې یې له اثر څخه نه یم خلاص شوی.

که موږ د پورتنۍ لنډۍ ساده او کلیوال تصویر ته ځیر شو نو راته به جوته شي چې د دغه تصویر او عکس داسې عکس دی چې هیڅ انځورګر او میناتوریې مقابله نشي کولای او هیڅ شاعر یې د تخلیق ځواک او صلاحیت نه لري.

دا لنډۍ چا تخلیق کړې، چا د ګل د لپه دغه ارت سوبه پوهېږو کې ساده کلیوال ځونډي وتومبل او چا په دغو ځونډیو باندې د روسي سنګلاک په خلاف د مقابله کوونکي افغانې لمبې ملا ښایسته او خیالي ګره کړه.

— معلومه ده چې د افغاني ټولنې د مېړنتوب پالونکی ادب — طبیعي مسیر او ژوندي خوځښت.

د هر ملت ژوند د هغه ملت د روایاتو، کلتور، فرهنګ، — کلچر او عنعناتو تر ژوند پورې اړه پیدا کوي، او د هر ملت د ژوند انځور یوازې او یوازې د هغه ملت د عوامو په وګړني ادب کې لیدلای شو. — د هغو په کلچر، عنعناتو او رواجونو کې!

«نوربیا»

زاېلي

د شاعر وړمه

ای د شنه آسمان په شنه کاسه کې ځلېدونکيو ستورو!

ای د آسمان د جبین ښکلې پېغلی، ای سپوږمۍ!

ای د لمر طلائي وړانگو!

ای د طبیعت جادوگرو جلوو!

ای د حسن د باغ ارم ښاپېرو!

ای د ښایست د وطن رنگونو، عطرونو او گلونو!

زه شاعر وم، زما کلام د حسن، ښایست او جمال ستاینکی و،
خو ما ښایست ونه ستایلو.

ما گلونه، چمنونه، رنگونه او عطرونه ونه ستایل.

ای سپوږمۍ! ما ستا تر روح پالونکو پلوشو لاندې د چا
د روڼ جبین ساحري ښکلا ته غزل ونه لیکله!

ما د پا ولیو شی ننگهار د خپلو نخمو په رنگونو نه دی گډ کړی،
ما د اوربل جادوگر حسن نه دی ستایلی، زه د باړخوگانو سور
ښایست تر انو ته نه یم ځوړلی.

ای د لمر طلایي وړانگو تاسې شاهدې یاست، کله به چې
ستاسې زړه زړي فرش زما د کوړکلي پر بخملي غولي خپور شو،

حسن او ښکلا به یاغي شوه او وږمې به په څپو شي.

زما د ښکلي هېواد په هر چمن او ګلشن کې به د ګلونو او عطرونو وږمې ځالونې! زما د هېواد مستو سیندونو به له خپل ځګن شور او ځوږ سره غړونه په مستۍ راوستل.

زما د هېواد هره ننداره د حسن په نغمو او د ښایست په ترانو ارزېده.

زما جنتي ټاټوبی د طبیعي ترانو ټاټوبی وُ،

دیوه شپون د شپېلۍ شغ له هر ران نغمو څخه خوندوره وُ او دیوه اوښبه او یوه لېږ به ماښامنۍ غاړې، د تورو کاڼو زړونه هم د خوښۍ او خوشالۍ رقص او نڅا ته هڅول.

خو ما سندره ونه ویله،

نه شاعر وم ، خو د حسن ترانه مې ونه لیکله،

نه شاعر وم، خو د ښکلا جادوګرو او کوډګرو جلوو په ما چېرې هم مستانه غزلې ونه لیکلې.

حال دا چې، زما په کور کې سوله وه، او ورسره ورسره رنګیني هم.

زما هېواد د طبیعي ښکلا جنت وُ، ما باید د شنو د ښتو په لمنو کې د هوسیو له منډو، د زرکو له نارو، د بلبلانو له نغمو او د یوراګانو له سندرو څخه د مینې الهام اخیستی وای او د – سرور او مستۍ سندرې مې ویلای وای.

خو ما سندره ونه ویله!

نه شاعر وم، ما په غزل کې سرو شونډو ته عکس جوړ نه کړ،

نه شاعر وم، خو زما په سندرو کې د پاولیو شرنګهار ځای نه شو.

زما په ترانو کې جامونه و نه کړنګېدل، زما په فن پارو کې، امېلو نو خپل تصویر ځای نه کړ، زما په لیکنو کې اوربلونه یاد نشول، زما قلم چېرته هم د طبعت د سکلا مداح نشو.

هو! زه شاعر وم، ما هم زړه درلود، زما احساسات او عواطف هم د انسان عواطف وو، د یو حساس انسان، د یو انګېرونکي انسان، د یوه با درکه انسان عواطف.

ما خپلې د خوشبیو او خوشالیو ورځې او شپې له نورو سره د هغوی په غمونو کې شریکې کړې، ما د خپل جنتي وطن ګلونه او رنګونه هېر کړل.

ما د نورو د پرهرونو او زخمونو سندرې ویلې، ما د خپل وطن د معطرو وږمو د ستاینې پرځای د نورو په کور او کلي کې د جنګ د لمبو او لوګیو له پاره د حسن نغمه د وير په نغمه بدله کړه.

ما د ښایست د ستاینې پرځای د نورو په وطن کې خپلې سندرې د جنګ، ظلم، ناروا، بربریت او استبداد د غندنې په سندرو بدلې کړې.

ای د فلسطین شاعره!

مګر تاته نه دي ياد، چې ما ستاد پرهرونو او زخمونو له پاره خپل قلم او چت کړی او له تاسره مې ستا پر وطن، کور، او کلي او ښارونو باندې د غاصب صهيونيزم د عندلې فن پارې تخليقولې .

مګر تاته نه دي ياد چې ما د خپل ځلميتوب مستانه دوران له تاسره ستا په غمونو او درد و نو کې لغړن تېر کړی.

ای د الجزاير شاعره !

مګر زه ستا په غمونو کې نه يم شريک شوی، مګر ما له تاسره د فرانسوي سنګيلاک پر ضد، ستا د خلکو د حماسو ستاينه نه ده کړې .

ما ستاد توري سرو پر کونه تونو نه دي ژړلي، ما ستاد يتيم له انګولا سره د وير ژړا نه ده کړې، ما ستا د حق دلاسته راوړلو له پاره د ظالم پر ضد د غندنې چيغه نه ده پورته کړې .

حال دا چې، ما هم کولای شول بې غمه باش واوسيږم او ويلي مې وای چې : له عالمه سره غم نه غمه « پر دی غم تر واورو سوړ دی » . خو، نه ! ما هسې نه دي کړي .

ای د افريقا شاعره !

تاته نه دي ياد چې ما به د نرمو سروشونډو پر ځای ستا پر پيښو او پنډو شونډو باندې د غمونو او ناورين تور کودري ستايل او ستا له او سکو څخه به مې د نغمو بهير جوړاوه .

خدای (ج) حاضر دی ما خپل سرور او فرحت هېر کړی ؤ،
او له تاسره مې د سپین پوستو ناروا او نادودو ته بدرد
ویل.

او ای دو یتنام شاعره!

نه تا ته هم خطاب کوم:

خیر که نن ته له یوه لبوه ځغه د خلاصون په امید د بل
لبوه خولې ته ولوېدې، خو ما ستا بدې مرحې له تاسره ژړلي
دي، ما ستا د خلکو پر ټېږ پو ستکی باندې د امریکایي بارو تو
تورو داغونو ته بد ویلي دي، او د آن ادعه له پاره مې ستا
د خلکو بهیر د ستاینې په نغمو بدرګه کړی دی.

او ای د آسیا، افریقا او لاتیني امریکا شاعرانو!

مګر زما نغمو، سندرو، بوللو او غزلو ستاسو د ویرونو
او دردونو بهیر په اوښکو او ساندو نه دی بدرګه کړی؟

ما له تاسو سره ډېر ژړلي دي.

ما حُسن پرې ایښی ؤ، ما جمال نه ستایلو، ما اوربلونه، ما یادول
ما ګلونه او عطرونه هېر کړي وو، ما د سرور او خوشالۍ
غزلې او بوللې پرې ایښې وې!

ما له تاسو سره ژړل، زه له تاسو سره کړېدلم.

خو!

هوکې! نن چې زما کور، او کلی، زما وطن او چمن،
زما ګلونه او بهارونه، زما غرونه او رغونه، زما سیندونه—

او ځمو بې ، زما سپا ییستونه او سپکلاوې د غاصب او متجاوز کونګه
د پا رو نو او او ر و نو په لمبو کې سره رانغاړلي دي ، زه مو
ولې ، هیر کړي یم ؟!!

زما د شهید سره زخمونه مو ولې هیر دي ؟! تاسې ولې د ګلونو
په ځای زما د زخمونو عکسونو او تصویرونو ته په خپلو نغمو
کې ځای نه ور کوئ ؟! تاسو ولې زما دوطن مظلوم یتیم او سپکو
ته اعتنا نه کوئ ؟!

ای شاعرانو او لیکوالو !

شاعر دانسانیت مداح وي ، شعر دعواطفو زیږنده وي
دشاعر زړه نازک وي او له خوا اخوږ یو ډک !

نو خپلو نغمو او سندرو نه ، خپلو غزلو او بوللوته ، خپلو ترانو
او فن پا رو ته زما د مظلوم وطن ، د مظلوم انسان د زخمونو
رنګ ورکړئ !

دانسانیت په نوم ، دانسان په ننګ ودرېږئ ، د آزادۍ دتقدس
په نوم ، زما د خلکو له خپلواک تاریخي مارش سره ملګرتیا وکړئ !
له مونږ سره ملګري شئ ، زمونږ د زلزلو ملاتړ وکړئ ،
مونږ به د عصر معاصر سره زنځیرونه د پړول محکوم بشریت د
نیک شګون په نیت مات کړو !

زمونږ وېر و نه پخپلو ترانو کې و نغاړئ !
زه هم شاعر یم ، ما مه هېروئ !!!

شعراوهنر
دانقلاب په
تگ لوری کی

ترانه

بحضورِ مجاهدین افغانستان

چشمِ تُست بابصر! تیغ تُست حق نگر !!
دینِ تو، ترا سپر، بی خطر، بهر خطر!
هر غروب و هر سحر! با هزارها محن !!
خوش گمان و خنده زن !

سودِ تو، زیانِ تو، هردم امتحانِ تو!
هر زمان زمانِ تو ! شانِ تو، نشانِ تو!
جانفزا اذانِ تو ! دلبرِ هر انجمن !!!
از تو عظمتِ وطن !!

شانِ کشت زارِ تو! آنِ کوهسارِ تو !!
جانِ مرغزارِ تو رونقِ دیارِ تو !!!
روحِ کارزارِ تو !! مرگِ لشکرِ فتن !!
حق پرست، بُت شکن

با وجود هر ستم !! گردنِ تو شد نه خم !
خوف از تو کرده رم ! تو شجاع ذی همم !
تیر تست، تیشه دم در نبرد اهرمن !!
بهر دفع زصد زمن !

صبح جیبها درید مهر تیغ خون کشید !
لاله چارسو دمید ! باد نعره زن وزید
طبل حشر آفرید ! عرض شد کفن کفن !!
ارمغان جان و تن

شعله رانشانه ها ! شاخها، جوانه ها !
سوخت آشیانه ها توده توده خانه ها !
خانمان فسانه ها، کار کفر پُر فتن !
محشر است خیمه زن

قتل و غارت اندرون مرگ در کمین برون !!!
از قضا، بلا، فزون در غبار، بوی خون !
ره گم است و رهنمون خونچکان رخ چمن !
سرخ پوش نارون

پاسخت نوید شد روس را وعید شد !
مصلحت پدید شد ضرب تو شدید شد !
فتح را کلید شد صبح فتح ضوفگن !
شاد شد دل زمن !!

از تو عز و شان ما زان تو زمان ما !!!
تیر خوش کمان ما ! حصن و پاسبان ما !
برتر از گمان ما ! بهر طفل و مرد و زن
از برای مادمن !!

یار همدگر شوید ! تا به حق خود رسید !
دستِ جور بشکنید ! جیبِ ظلم بردرید !
پرچمش نگون کنید ! تا وطن شود وطن ! !

ای سپاه صف‌شکن

یک زدند بیش بس ، نادِ فتح هر نفس !
سرکشد نه زین سپس ! هیچ اژدرِ هوس ! !
جور را برد چو خس ! موجِ ضربتِ تهمتن !

بهر کفر بیخ‌کَن !

موشکِ تو ارجمند ! محشر نوی فگند ! !
دشمنان ، همی دوند ، همچو موش می خزند !
از هراست وازجند شد بچاه ، چاه‌کن !

حکم ربِ ذوالمنن

الحاج دردمند

که پوهېږې!

د وطن د لوړتیا سپر یم که پوهېږې!
ستا د مرګ تېره خنجر یم که پوهېږې!

لاس دې مینځه له ژوندون نه میدان پرېږده
رعد-تندر ستا په سر یم که پوهېږې!

مالوستلي حقایق د عشق کتاب کې
غږ د "الله اکبر" یم که پوهېږې!

چې رنا یې سلامي ورځي مزار ته
زه هغه زخمي ټټر یم که پوهېږې!

د برېښنا په منظره کې مې ژوندون دی
خاص د تورې شپې سحر یم که پوهېږې!

فرښتې چې یې را درومي جنازې ته
نه هغه شهید بشر یم که پوهېږې!

د «کنړ» د سیند غورځنګ یمه دهري ته
مطمئن په دې اش یم که پوهېږې!

خلق «پرچمه»! کمونست ته چې وروایې
مرتد شوی سور کافر یې که پوهېږې

ته اسلام ته استعمار وایې مرتده!
شوناتو نه منکر یې که پوهېږې!

نیم بسمل د خولې نغمه ده «دردمند» وایي
په کالکوالي کې لوی غر یم که پوهېږې!

امان الله «ساهو»

اې زما ګرانه وطنه

چې ګلونه غوړېدلي د «آبدان» په شنه ورشوې
وريې اومبړې چې وي پنډې اوهې، هې يې دشپنوې
چې بيا تورې کښې دې پانې په د سپتونو په رغوې

نه به ونسيم په دواړو لاسو ستا پاکه لمنه
اې زما ګرانه وطنه !
اې زما ګرانه وطنه !

* * *

د «پامير» له د نګو څوکو چې «کوکچه» شي روانه
په مستۍ او په تېزيو نو لکه زرکه خرامانه
د «آمو» د زړه د نيا کښې په موجونو ورو دانه

چې څپې يې توپاني شي بدل واخلي له دښمنه
اې زما ګرانه وطنه !
اې زما ګرانه وطنه !

* * *

چې تیارې خورې ورې شي، رڼښکاره چې سباوون شي
دوطن د لیلا وصل په نصیب دخپل مجنون شي
چې دظلم څلي وران او لات منات يې سرنګون شي

انتقام چې ین دان واخلي یو ځل بیا له اهرمنه
ای زما گرانه وطنه!
ای زما گرانه وطنه!

* * *

د غه خوار و زار اولس چې بیا پخپل کور کې بسیا شي
چې د حق توره د ښمن ته جوړه تند راو برېښناشي
دا د ن ورځې یتیم چې سا تندوی ستا د سبا شي

د خپلواک ژوندانه زېرے به راځي له دښت دمنه
ای زما گرانه وطنه!
ای زما گرانه وطنه!

اکبر خان

ښه ده!

چې پرې د حق اظهار کولای شم
زه به پرې يکړې مې له موندنه ښه ده!

په خپل وطن چې مسافر ګرځمه
د ژوندون له لارې مې ژړلنه ښه ده

چې نه جاله دي نه کښتۍ وي پکې
د داسې سيند نه خپله ډوبنه ښه ده

د بل چمن کې سروه څه کړمه نه
په خپل انګړ کې جارو وهنه ښه ده

چې تل د بل په توره ژوند تېر وي
د داسې مرد نه ښځه کونه ښه ده

هغه اولاد چې دې پکار را ننشي
سړی میراث سنجۀ تری شنړه سبه ده

د سنجې ستر بس حیا ده حیا
چې حیا نه لري بس بنړه سبه ده

شعر او سخن چې د قانون شي پابند
قلم توټې او خوله تړې بنده سبه ده

* * *

زما سر

زما سر به هلته خلکو زما سر وي
چې د تورو گوزار نو لره سپر وي

سر بې مه بوله لعنت ور باندې وایاست
چې د خاورې د بنمنانو ته نوکر وي

بریښن

بولله

„د فلک له چاره وخه وکړم ګوکان“
„نه مولوي هر ګل چې خاندي په بهار“

چې نسیم دي موسولې په ګلبڼ کښي
په نتوند بادېې کړي له واره تار په تار

مانیګریې په بڼله سوری - سوري کړي
چې وي پرخې تانه کړي په سهار

ښکلی مخ یې بوډا نه وي لاسنګل کړي
نه وي کړی لا بلبلو پرې چغار -

یو په یو یې د خزان په رحم ورکړي
په سړو سړ کړي د سېلیو توند ګوزار

جهاو کړي په لاسونو د قدرت وي
لاله زار کاندي بدل په خس وخار

د ماشوم غونډۍ په «هست» او یو د «کمې لوبې
تار و پود د «هست» نابود کړي په مدار

یو ځل نه دی، دوه ځل نه دی، درې ځل نه دي
څو چې دی، دی - د دې لوبې دي تکرار

هر ورځ نوي ګلان په اوبو بیوسي
په هر وخت کې نوې - نوې کاندي چار

لاس دې مات شه، ای فلکه! ستمګاره
چې هېڅکله دې پر ښنبو د وکرار

په «سکندر» او په «چنګیز» مو دې ملک وران کړ
بیا انګریز دې کړ تېر یو ته تیار

اوس دې سره وبا په موږ کې را نازله
له شماله دې را تېر کړ سور ښامار

د چنګېز «خونړيو» ولولې په وينو
د «خلقيانو» بې جلبه اقتدار

د زلمو سينې يې سمې کړې ستو پوته
پرې يې جوړ کړ د بمونو دړنهار

د ګولو ږلځې يې هر خوا ورولې
ز او ښځې يې سپرې توپې کړل انبار

د ږو واړه-زاړه لښند پخپل وينو
د روسي ميګ الوتکو په بمبار

د وطن په هره برخه، هره خوا کې
دي د شو بلو، د ټانکونو غورمبهار

زانيول دي، ځملول دي، قتلول دي
په سرو وينو لړل شوي هر ديار

د ځوانانو کوټې-کوټې په شپلو کې
په لاشونو يې ښکار غاځ کتار کتار

چې تباه دي ټول د دې خاورې ژامن دي
کليوال دي، که عسکر، که منصبدار

سترګو ته اړې ! په سرو وينو او سنګې پرېږدئ !
دي دا پيښې د ژړا او د خونبار

وطن لوټه-لوټه، کلي - کلي وران شو
آسماني تندر نازل شو په هر سنبار

"نورستان" تورو لوخړو کې لمبه شو
د "کنړ" کور ونه شول سره هوار

"بريکوټ" د خاورو کوټ شو په لحظه کې
دوږغ دي کله "چغسرای" دی که "اسمار"

په "نينګلام" کې د سنګ لاړم دی ستهل شوی
په "شيګل" شګې سرې دي په انګار

که "مومند" دي، که "کامه" که "خوږياڼي" دي
که "ګوشته" که "حصارک" د "ننګرهار"

ټول بمونو او ټانکـونو هوار کړي
چلېدلي پرې توپونه، ماشیندار

د «لغمان» د «دولت شاه» سینه غلبیل شوه
پاتې نه شو «الیشنګ» او «السینګار»

په «تګاب» او په «پنجشیر» لړې خورې شوې
خزان شوي دي «پروان» او «ګلبهار»

په «سالنګ» ـ «پلخمري» کې دوړې وینم
شول له خاورو سره سم د ژوند آثار

پاخېدلي د غلیم په مقابل کې
«بدخشان»، «سمنګان» دي که «مزار»

په «بادغیس» په «میمنه» کې درزهار دئ
په «هرات» کې دی د وینو شنهار

په «فراه» کې فرحت نشته د و ګرمو
«غور» له غمه بیا پټ شوی په غبار

په «هلمند» کې هیلي خاور وکهلي ځناوري
«پنجوائی» او «ارغنداب» کې دي ناتار

په «بولدک» بولک - بولک وربځې راغلي
بې آرامه دي، له دوکه کندهار «

په «پېرنګان» کې روزګار سخت سنګاري دخلکو
په «تیرین» «کې تیرې مات شول دغدار

په «کلات» کې، په «شینکي» کې، په «مرغه» کې
په «سورغر» کې بیا اور بل دی دوامدار

په «مُقر» کې مقر ورک شو د «ستره کی»
«قره باغ» دی په جنګونو کې ایسار

د «اورګون» ځمکه اور ګونې شوه په اور کې
په «برنه «وانه خوا» دی تکهار

«غرجستان» غرونه په شنو دوړو کې پټ دي
«شهرستان» او «مالستان» دی عزادار

په «غزني» او په «باميانو» کې اور بل دے
سره د «مُحکه د پور دګو»، د خروان -

په «لوګر» کې، په «ږرمت» کې، په «ګردېز» کې
په «ځاځيو»، «سيد کرم» دي تس سهان

سته وو ته د «ستهو په کندو»، کې
په «تېر» کې ستبرى شنه شو وار په وار

د دښمن قوي قواوې کړې شکوړې
د «خُدرانو» توريالیو په ايثار

په «کابل» کې هم اور بل د انتقام دى
پايمال شوى «چنداول» او «پاى منار»

دادا اور بلې لمبې يې چې کړې بلې
ناهتو لمبې يې کړې لمبه به يې درسان

د ملى قهر توپان به يې توپان کړې
داچې دي د بل مرندون، نموږ بادان

څوك چې اوس بلوې سوځي به پرې خپله
دافلكځ دی، دايې دود،دی، دايې كار

سو رخز ان دسرو لمبو په ستېر پېموي
زانش دی دی دافغان ولس بهار

۱۳۵۸/۵/٤

Jehad Palwashah Monthl

Editor : Esmat Qani

Published By :

Southwest Provinces of Afghanistan

G.P.O. Box 345 Peshawar, Pakistan

دجهاد پلوشه

د امتیاز خاوند
افغانستان د اسلامي
جمعیت د جنوب غربي ولایاتو
فرهنگي شورا
مسئول مدير
عصمت قانع
پستي ادرس
پیښور پاکستان
پست بکس نمبر ۳۴۵

Jehad Palwashah Monthly

Vol. 1 No. 4 - 5

په کندهارکی د جوزا د میاشتی د مقاومت نومیالی قهرمان . ملانقیب الله